

Γραφείο Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή
Hellenic Parliamentary Budget Office

ΕΚΘΕΣΗ Β ΤΡΙΜΗΝΟΥ 2021

ΑΘΗΝΑ, Σεπτέμβριος 2021

www.pbo.gr

Στη μνήμη του Δημήτρη Τερζάκη (1971-2021)
Προϊστάμενου Διεύθυνσης Προγραμματισμού & Δημοσιονομικών Στοιχείων
στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους

[κενή σελίδα]

Πρόλογος

Η παρούσα έκθεση του Γραφείου Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή αφορά το δεύτερο τρίμηνο του 2021. Για τη σύνταξη της έκθεσης χρησιμοποιήθηκαν επίσημα δημοσιευμένα στοιχεία στα οποία μπορεί να μεταβεί κανείς μέσω των ηλεκτρονικών συνδέσμων στις υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου, αλλά και μη δημοσιευμένα στοιχεία που παρασχέθηκαν από τις αρμόδιες υπηρεσίες.

Ευχαριστούμε το Υπουργείο Οικονομικών (ιδιαίτερα το ΓΛΚ και τον ΟΔΔΗΧ), το Υπουργείο Εργασίας (ιδιαίτερα τις οικονομικές υπηρεσίες, τον e-ΕΦΚΑ, το ΚΕΑΟ και τον ΟΠΕΚΑ) και την ΑΑΔΕ για την παροχή πρόσθετων στοιχείων και διευκρινίσεων. Ενδεχόμενα λάθη και παραλείψεις είναι αποκλειστική ευθύνη του Γραφείου Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή.

Η Επιστημονική Επιτροπή:

Άγγελος Κανάς

Παναγιώτης Κωνσταντίνου

Ναπολέων Μαραβέγιας

Αθανάσιος Ταγκαλάκης

Ο Συντονιστής:

Φραγκίσκος Κουτεντάκης

[κενή σελίδα]

Περιεχόμενα

Σύνοψη	7
Summary	9
1. Μακροοικονομικές εξελίξεις	11
1.1. Διεθνές και ευρωπαϊκό περιβάλλον	11
1.2. Εγχώριο περιβάλλον.....	13
ΑΕΠ και συνιστώσες	13
Βραχυχρόνιοι δείκτες	14
Προβλέψεις και προοπτικές.....	15
Ρευστότητα.....	15
Πληθωρισμός	16
Εξωτερικός τομέας	16
Ανεργία.....	17
Απασχόληση	18
Ροές μισθωτής εργασίας.....	18
Αμοιβές.....	19
Διαθέσιμο εισόδημα	19
2. Δημοσιονομικές εξελίξεις	21
2.1. Δημοσιονομικά στοιχεία Ιανουαρίου - Ιουλίου 2021.....	21
Μεθοδολογικές Διευκρινίσεις.....	23
2.2. Ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις και απαιτήσεις Δημοσίου	24
Ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις δημοσίου.....	24
Ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις φορολογούμενων	24
Ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις ασφαλισμένων	28
2.3. Δημόσιο χρέος.....	29
Οι αποδόσεις των δεκαετών τίτλων.....	29
Εκδόσεις ομολόγων και εντόκων γραμματίων	30
Αξιολόγηση της βιωσιμότητας χρέους από το ΔΝΤ	31
3. Διαρθρωτικές εξελίξεις.....	33
3.1. Κοινωνική ασφάλιση.....	33
3.2. Κοινωνική πρόνοια.....	35
3.3. Τράπεζες.....	36
3.4. Αποκρατικοποιήσεις	37

Ευρετήριο πινάκων

Πίνακας 1 ΑΕΠ και συνιστώσες, ποσοστιαίες μεταβολές (%).....	14
Πίνακας 2 Εκτέλεση Προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης Ιανουαρίου - Ιουλίου, σε εκατ. ευρώ	22
Πίνακας 3 Κατανομή πλήθους οφειλετών με χρέη προς τη Φορολογική Διοίκηση	27
Πίνακας 4 Κατανομή ληξιπρόθεσμων οφειλών προς τη Φορολογική Διοίκηση, σε εκατ. ευρώ	27
Πίνακας 5 Κατανομή πλήθους μητρώων οφειλετών με χρέη προς τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης.....	28
Πίνακας 6 Κατανομή κύριων οφειλών προς τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης, σε εκατ. ευρώ	29
Πίνακας 7 Εκτέλεση προϋπολογισμού κοινωνικής ασφάλισης, Ιανουάριος – Ιούνιος 2021, σε εκατ. ευρώ.....	33
Πίνακας 8 Αριθμός και εκτιμώμενα ποσά εκκρεμών και ληξιπρόθεσμων αιτήσεων συνταξιοδότησης στο τέλος κάθε τρίμηνου κατά τα έτη 2019-2021 (ποσά σε ευρώ).....	34
Πίνακας 9 Δαπάνη καταβολής επιδομάτων ΟΠΕΚΑ, Β τρίμηνο 2020-2021, σε ευρώ	35
Πίνακας 10 Αριθμός δικαιούχων επιδομάτων ΟΠΕΚΑ, Β τρίμηνο 2020-2021	36

Ευρετήριο διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1 Δείκτης αβεβαιότητας διεθνούς οικονομικής πολιτικής (GEPU)	12
Διάγραμμα 2 Πληθωρισμός εναρμονισμένου δείκτη και "πυρήνας" πληθωρισμού	16
Διάγραμμα 3 Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών Ιανουαρίου-Ιουνίου, σε εκατ. ευρώ	17
Διάγραμμα 4 Ποσοστό ανεργίας, Ελλάδα και Ευρωζώνη.....	18
Διάγραμμα 5 Ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις Γενικής Κυβέρνησης, σε εκατ. ευρώ.....	24
Διάγραμμα 6 Ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις φορολογούμενων, σε εκατ. ευρώ	25
Διάγραμμα 7 Εισροές και εκροές ληξιπρόθεσμου υπόλοιπου, σε εκατ. ευρώ.....	25
Διάγραμμα 8 Πραγματικό και ανεπίδεκτο είσπραξης ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο, σε εκατ. ευρώ	26
Διάγραμμα 9 Αποδόσεις δεκαετών ομολόγων	30
Διάγραμμα 10 Εξέλιξη μη εξυπηρετούμενων δανείων, σε δις ευρώ	37

Σύνοψη

Η ελληνική οικονομία κατέγραψε υψηλό ρυθμό μεγέθυνσης 16,2% κατά το δεύτερο τρίμηνο του έτους (έναντι 14,3% στην Ευρωζώνη) επιστρέφοντας ουσιαστικά στο επίπεδο του 2019. Συγκρίνοντας και τα υπόλοιπα βασικά μακροοικονομικά μεγέθη με το 2019, διαπιστώνουμε ότι η ανεργία έχει μειωθεί, ο πληθωρισμός έχει αυξηθεί και το έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών έχει διευρυνθεί. Αξίζει, επίσης, να τονιστεί ότι ο επιτυχής δανεισμός του δημοσίου από τις διεθνείς αγορές συνεχίστηκε και κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2021, ενώ αναβαθμίστηκε και η πιστοληπτική αξιολόγηση του Ελληνικού Δημοσίου.

Η ανεργία τον μήνα Ιούλιο, σε εποχικά διορθωμένους όρους, ήταν στο 14,2%, δηλαδή τρεις μονάδες κάτω από τον Ιούλιο του 2019. Αυτό αποτελεί μια ιδιαίτερα θετική εξέλιξη, κυρίως αν ληφθεί υπόψη ότι οι περισσότερες αναστολές εργασίας είχαν ήδη αποσυρθεί στη συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Το έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, από την άλλη, παραμένει υψηλό κατά το δεύτερο τρίμηνο (7,5 δις) και έχει διευρυνθεί από το ήδη αυξημένο επίπεδο που είχε καταγράψει το 2020 (7,1 δις) σε σχέση με το 2019 (4,1 δις). Τέλος, ο πληθωρισμός έχει περάσει σε θετικό έδαφος από τον Ιούνιο φτάνοντας το 1,2% τον Αύγουστο. Η αυξητική τάση που παρουσιάζει διεθνώς δεν είναι ακόμα σαφές αν θα περιοριστεί στη βραχυχρόνια περίοδο ή θα υπάρξει διάρκεια. Στην πρώτη περίπτωση – και εφόσον δεν αναπροσαρμοστούν ανάλογα τα εισοδήματα – θα υπάρξει μια μείωση της αγοραστικής δύναμης που θα πλήξει περισσότερο τα πιο ευάλωτα νοικοκυριά. Στη δεύτερη περίπτωση, η μείωση της αγοραστικής δύναμης θα επιδεινωθεί και επιπρόσθετα θα αυξηθεί η πιθανότητα μεταστροφής της νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ – χάρη στην οποία το ελληνικό δημόσιο αντιμετωπίζει ιδιαίτερα χαμηλά επιτόκια δανεισμού.

Η πορεία των βραχυχρόνιων δεικτών οικονομικής δραστηριότητας και προσδοκιών υποδηλώνουν ότι η ανάκαμψη θα συνεχιστεί και το τρίτο τρίμηνο του 2021. Η σχετικά γρήγορη επαναφορά της ελληνικής οικονομίας δεν θα πρέπει να λειτουργήσει καθησυχαστικά καθώς στηρίζεται σε έκτακτους παράγοντες που δεν είναι βέβαιο ότι θα διατηρηθούν μεσοπρόθεσμα, όπως η γενική ρήτρα διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και το έκτακτο πρόγραμμα αγοράς ομολόγων λόγω της πανδημίας (PEPP) της ΕΚΤ. Η επαναλειτουργία των περισσότερων οικονομικών δραστηριοτήτων, από την πλευρά της προσφοράς, σε συνδυασμό με τις συσσωρευμένες αποταμιεύσεις των νοικοκυριών και την επεκτατική δημοσιονομική πολιτική, από την πλευρά της ζήτησης, λειτούργησαν συμπληρωματικά προς την κατεύθυνση της επιτάχυνσης του ρυθμού μεγέθυνσης. Ωστόσο, αφενός οι αποταμιεύσεις είναι πεπερασμένες, αφετέρου η επεκτατική δημοσιονομική πολιτική θα αναστραφεί με την λήξη των έκτακτων μέτρων. Επιπρόσθετα, ο κίνδυνος μιας αναζωπύρωσης της πανδημίας δεν έχει εκλείψει οριστικά. Με αυτά τα δεδομένα, τονίζουμε την ανάγκη παρακολούθησης των βασικών μεγεθών πριν τη λήψη αποφάσεων συνέχισης της επεκτατικής οικονομικής πολιτικής με μέτρα μόνιμου χαρακτήρα.

Τα δημόσια οικονομικά δείχνουν διεύρυνση του πρωτογενούς ελλείμματος στο πρώτο 7-μηνο του έτους, από τα 7,5 δις περίπου πέρυσι σε πάνω από 10,5 δις φέτος, αντανακλώντας την επιβάρυνση των έκτακτων δημοσιονομικών παρεμβάσεων για την αντιμετώπιση των

επιπτώσεων της πανδημίας. Η εξέλιξη μέχρι το τέλος του έτους είναι αβέβαιη καθώς, από τη μια πλευρά, λήγουν σταδιακά τα έκτακτα μέτρα ενώ, από την άλλη, προστίθενται οι νέες παρεμβάσεις, ύψους περίπου 1,1 δις, που δεν περιλαμβάνονταν στο μεσοπρόθεσμο πρόγραμμα. Με τα σημερινά δεδομένα δεν αναμένεται σημαντική απόκλιση από τις προβλέψεις του μεσοπρόθεσμου (πρωτογενές έλλειμμα 12,3 δις ή 7,2% του ΑΕΠ). Σημειώνεται ακόμα ότι ενδεχόμενη απόκλιση του ελλείμματος σε ονομαστικούς όρους, πιθανότατα θα αντισταθμιστεί σαν ποσοστό του ΑΕΠ εξαιτίας της ταχύτερης του αναμενόμενου οικονομικής μεγέθυνσης.

Οι σημαντικότερες αβεβαιότητες είναι μεσοπρόθεσμες και αφορούν τα έτη από το 2022 και μετά. Οι αποφάσεις της ΕΚΤ σχετικά με το έκτακτο πρόγραμμα αγορών κρατικών ομολόγων και η αναθεώρηση των κανόνων του Συμφώνου Σταθερότητας θα καθορίσουν το πλαίσιο εντός του οποίου θα κινηθεί η ελληνική οικονομία και ειδικότερα η δημοσιονομική πολιτική. Η στάση της ΕΚΤ θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από την πορεία του πληθωρισμού, όπως αναφέραμε παραπάνω. Σημειώνουμε ωστόσο ότι το ΡΕΡΡ έχει ημερομηνία λήξης, τον Μάρτιο του 2022, και μένει να διευκρινιστούν τα επόμενα βήματα. Το Σύμφωνο Σταθερότητας – που βρίσκεται σε αναστολή μέχρι το τέλος του 2022 – αποτελεί ήδη αντικείμενο συζήτησης. Όπως υποστηρίξαμε στη γνώμη που καταθέσαμε σχετικά με την αναθεώρησή του, οι κανόνες πρέπει να κινηθούν προς την κατεύθυνση της απλούστευσης και της μεγαλύτερης ευελιξίας ώστε να λαμβάνουν υπόψη τις ειδικές συνθήκες που αντιμετωπίζει κάθε κράτος-μέλος. Επιμένουμε, ωστόσο, ότι ανεξάρτητα από τις εξωτερικές συνθήκες, η χώρα πρέπει να σχεδιάσει τη διαδικασία επαναφοράς στη δημοσιονομική ισορροπία προκειμένου να απορροφήσει μεσοπρόθεσμα τους κραδασμούς που προκάλεσε η πανδημία, χωρίς να επιβραδύνει την ανάκαμψη της οικονομίας. Για το λόγο αυτό, απαιτείται η γρήγορη απορρόφηση και αποδοτική αξιοποίηση των πόρων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάκαμψης. Τομείς όπου θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν οι ανωτέρω πόροι περιλαμβάνουν τις επενδύσεις στη μακροπρόθεσμη ενίσχυση της δημόσιας υγείας (πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας), τις επενδύσεις βελτίωσης του περιβάλλοντος και καταπολέμησης των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής (‘πράσινες’ επενδύσεις), τις επενδύσεις σε εφαρμογές ψηφιακού μετασχηματισμού, τις επενδύσεις στην ταχύτερη απονομή δικαιοσύνης, και σε επενδύσεις ενίσχυσης της εγχώριας αμυντικής βιομηχανίας.

Summary

The Greek economy recorded a high growth rate of 16.2% in the second quarter of the year (compared to 14.3% in the Euro area) essentially returning to the level of 2019. Compared also to 2019, unemployment has decreased, inflation has risen and the current account deficit has widened. Moreover, successful government borrowing from international markets continued in the second quarter of 2021 and the credit rating was upgraded.

The unemployment rate in July, in seasonally adjusted terms, was at 14.2%, i.e., three percentage points below that of July 2019. This is a very positive development, especially considering that most suspensions from work had already been withdrawn by this time. The current account deficit, on the other hand, remained high in the second quarter (7.5 billion) and has widened from the level recorded in 2020 (7.1 billion), which was already increased compared to 2019 (4.1 billion). Finally, inflation has moved to positive ground in June, reaching 1.2% in August. It is not yet clear whether the international trend of rising inflation is only a short-term phenomenon or it will prove to be persistent. In the former case - and if incomes are not adjusted accordingly - there will be an erosion in households' purchasing power that will be relatively more significant for the most vulnerable low-income households. In the latter case, the decline in purchasing power will continue and, moreover, there will be higher chance of a reversal of the ECB's monetary policy - thanks to which the Greek government has achieved record low borrowing rates.

Short-term economic activity and sentiment indicators point to a continued recovery in the third quarter of 2021. The relatively rapid recovery of the Greek economy should not be overstated as it relies on exceptional factors that are unlikely to be maintained in the medium term, such as the general escape clause of the Stability and Growth Pact and the ECB's Pandemic Emergency Purchase Programme (PEPP). The resumption of most economic activities, on the supply side, along with the accumulated household savings and the expansionary fiscal policy, on the demand side, are important drivers towards accelerating growth. However, savings are finite and expansionary fiscal policies will be reversed upon the expiry of the emergency measures. In addition, the risk of a pandemic flare-up has not completely disappeared. Given these conditions, we emphasise the need to monitor the evolution of key variables before adopting permanent expansionary measures.

Public finances show a widening primary deficit in the first seven months of the year, from about 7.5 billion last year to more than 10.5 billion this year, reflecting the size of emergency fiscal interventions to address the effects of the pandemic. The yearly outcome is uncertain as, on the one hand, the emergency measures are gradually expiring while, on the other hand, new interventions are added, amounting to about 1.1 billion, which were not included in the medium-term programme. On these grounds, no significant deviation from the medium-term forecasts is expected (primary deficit of 12.3 billion or 7.2% of GDP). It is also noted that a possible deviation of the deficit in nominal terms, will most likely be offset as a percentage of GDP due to faster-than-expected economic growth.

The most important uncertainties concern the medium-term horizon and the period from 2022 onwards. The ECB's decisions on the Pandemic Emergency Purchase Programme and the revision of the Stability and Growth Pact will determine the framework within which the Greek economy, and its fiscal policy in particular, will operate. The ECB policy will largely depend on the course of inflation, as mentioned above. We note, however, that the PEPP has an expiry date of March 2022, and the next steps remain to be clarified. The revision of the Stability and Growth Pact - which is suspended until the end of 2022 - is already under discussion. As argued in our published opinion on its revision, the new rules need to be simplified and provide greater flexibility to each Member State. We insist, however, that, regardless of external conditions, Greece must design the process of restoring fiscal balance in order to absorb the shocks caused by the pandemic in the medium term, without slowing down the economic recovery. For this reason, the rapid absorption and efficient use of the resources of the European Recovery Facility is required. Sectors of primary importance to which such resources should be channeled include public health, the environment, digital transformation, and the defense industry.

1. Μακροοικονομικές εξελίξεις

1.1. Διεθνές και ευρωπαϊκό περιβάλλον

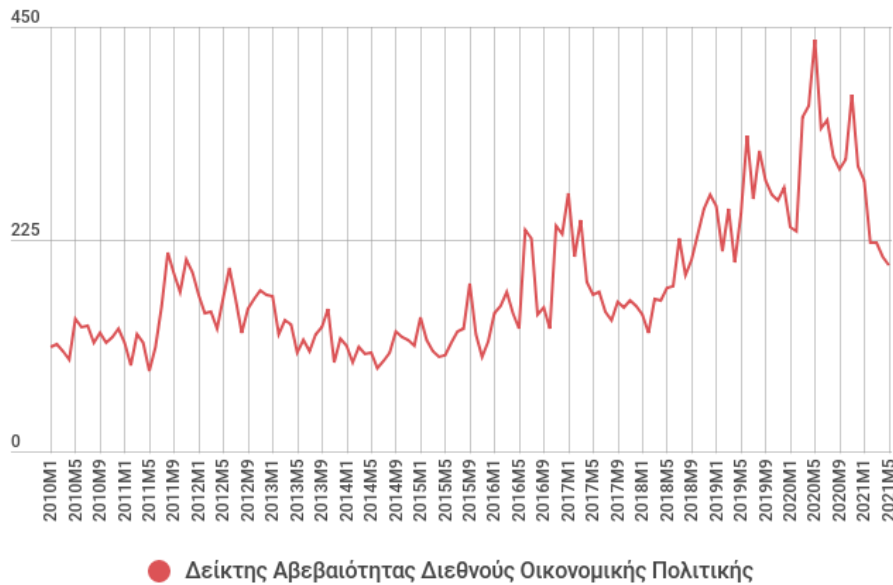
Η παγκόσμια οικονομία εκτιμάται ότι θα αναπτυχθεί με θετικούς και επιταχυνόμενους ρυθμούς το 2021 και το 2022, με υψηλό βαθμό αβεβαιότητας. Οι οικονομικές προοπτικές έχουν αποκλίνει περαιτέρω μεταξύ των χωρών καθώς η πρόσβαση στα εμβόλια έχει αναδειχθεί ως η κύρια διαχωριστική γραμμή, κατά μήκος της οποίας η παγκόσμια ανάκαμψη χωρίζεται σε δύο ομάδες. Η μία αφορά τις ανεπτυγμένες οικονομίες που έχουν πρόσβαση στα εμβόλια και οι οποίες που μπορούν να προσβλέπουν σε περαιτέρω εξομάλυνση της δραστηριότητας, και η άλλη σε εκείνες που έχουν περιορισμένη πρόσβαση σε εμβόλια και θα εξακολουθήσουν να υφίστανται τις αρνητικές επιπτώσεις της πανδημίας. Η ανάκαμψη, ωστόσο, δεν είναι εξασφαλισμένη ακόμη και στις χώρες όπου τα κρούσματα είναι σήμερα σχετικά χαμηλά, όσο ο ιός παραμένει και μεταλλάσσεται στις άλλες.

Σύμφωνα με το ΔΝΤ (WEO, Ιούλιος 2021) η παγκόσμια μεγέθυνση προβλέπεται στο 6,0% για το 2021 και στο 4,9% για το 2022 (αμετάβλητο για το 2021 και 4,4% για το 2022, στις προηγούμενες προβλέψεις). Ο ΟΟΣΑ στην πρόσφατη επικαιροποίηση των προβλέψεων του εκτιμά ότι η παγκόσμια οικονομία θα μεγεθυνθεί με ρυθμό 5,7% και 4,5% το 2021 και το 2022 (από 5,8% και 4,4% στην προηγούμενη πρόβλεψη).

Στην Ευρωζώνη, το ΔΝΤ προβλέπει ρυθμούς μεγέθυνσης για το τρέχον και το επόμενο έτος, 4,6% και 4,3% αντίστοιχα (αναθεωρημένα προς τα πάνω κατά 0,2 και 0,5 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με τον Απρίλιο του 2021). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναθεώρησε προς τα πάνω στις θερινές της προβλέψεις για την ανάπτυξη σε σχέση με τις εαρινές. Συγκεκριμένα, οι προβλέψεις είναι 4,8% για το 2021 και 4,5% για το 2022 (από 4,3% και 4,4% αντίστοιχα στις εαρινές προβλέψεις). Η πρόβλεψη του ΟΟΣΑ για την Ευρωζώνη (Σεπτέμβριος 2021) είναι 5,3% για το 2021 και 4,6% για το 2022 (από 4,3% και 4,4% στις προβλέψεις του Μαΐου). Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (Σεπτέμβριος 2021) προβλέπει αυξημένο ρυθμό μεγέθυνσης 5,0% για το 2021 (έναντι 4,6% τον Ιούνιο) και ελαφρώς μειωμένο για το 2022 σε 4,6% (έναντι 4,7% τον Ιούνιο). Για το 2023 διατήρησε σταθερή τη πρόβλεψη στο 2,1%.

Εμφανής είναι η μείωση που κατέγραψε και ο δείκτης αβεβαιότητας παγκόσμιας οικονομικής πολιτικής (Global Economic Policy Uncertainty, GEPU) τους πρώτους μήνες του 2021, ιδίως σε σχέση με το επίπεδο στο οποίο που διαμορφώθηκε τον Απρίλιο του 2020 (ιστορικά υψηλό), ως συνέπεια αφενός της πανδημίας και αφετέρου της αβεβαιότητας για τα μέτρα οικονομικής πολιτικής.

Διάγραμμα 1 Δείκτης αβεβαιότητας διεθνούς οικονομικής πολιτικής (GEPU)

Μεγάλες αβεβαιότητες περιβάλλουν σχεδόν κάθε πτυχή της πανδημίας και καθιστούν δύσκολη τη συνολική ποσοτική και ποιοτική αξιολόγηση της μεταβολής των οικονομικών μεγεθών. Η αβεβαιότητα που περιβάλλει το παγκόσμιο βασικό σενάριο παραμένει υψηλή, κυρίως σε σχέση με τις προοπτικές των αναδυόμενων και αναπτυσσόμενων οικονομιών. Αν και η ανάπτυξη θα μπορούσε να αποδειχθεί ισχυρότερη από την προβλεπόμενη, οι αρνητικοί κίνδυνοι κυριαρχούν βραχυπρόθεσμα.

Προς τη θετική πλευρά:

- Η καλύτερη παγκόσμια συνεργασία για τα εμβόλια θα μπορούσε να βοηθήσει στην πρόληψη νέων κυμάτων μόλυνσης και την εμφάνιση νέων παραλλαγών του ιού, να τερματίσει την υγειονομική κρίση νωρίτερα από ότι αναμένεται και να επιτρέψει ταχύτερα την ομαλοποίηση της οικονομικής δραστηριότητας, ιδιαίτερα μεταξύ των αναδυόμενων αγορών και των αναπτυσσόμενων οικονομιών. Επιπλέον, η ριζική αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης θα μπορούσε να οδηγήσει σε ταχύτερη από την αναμενόμενη αποδέσμευση των συσσωρευμένων αποταμιεύσεων από τα νοικοκυριά, σε μεγαλύτερη εμπιστοσύνη και σε περισσότερες επενδυτικές δαπάνες από τις επιχειρήσεις.

Προς την αρνητική πλευρά:

- Η ανάπτυξη θα είναι ασθενέστερη από την προβλεπόμενη εάν τα υλικοτεχνικά εμπόδια στην προμήθεια και διανομή εμβολίων στις αναδυόμενες αγορές και στις αναπτυσσόμενες οικονομίες οδηγήσουν σε ακόμη πιο αργό ρυθμό εμβολιασμού από τον αναμενόμενο. Τέτοιες καθυστερήσεις θα επέτρεπαν την εξάπλωση νέων παραλλαγών του ιού, με πιθανώς υψηλότερο κίνδυνο λοιμώξεων στον εμβολιασμένο πληθυσμό. Επιπλέον, οι συσσωρευμένες αποταμιεύσεις των νοικοκυριών ενδέχεται να αποδεσμευτούν με βραδύτερο ρυθμό από τον αναμενόμενο, εάν τα νοικοκυριά

εξακολουθούν να ανησυχούν για τις προοπτικές απασχόλησης και την ασφάλεια του εισοδήματός τους, με συνέπεια να περιοριστούν οι συνολικές δαπάνες.

- Εκτός από τους παράγοντες που σχετίζονται με την πανδημία, η υποτιθέμενη δημοσιονομική ώθηση στις Ηνωμένες Πολιτείες μπορεί να είναι ασθενέστερη από την αναμενόμενη, εάν τα νομοθετημένα πακέτα υποδομών και οικογενειακής στήριξης αποδειχθούν μικρότερα από τα ανακοινωθέντα ή εάν η πολλαπλασιαστική επίδραση στη δραστηριότητα είναι ασθενέστερη από την αναμενόμενη. Αυτό θα οδηγούσε σε χαμηλότερη από την αναμενόμενη ανάπτυξη στις ΗΠΑ, με μικρότερες δευτερογενείς επιπτώσεις στους εμπορικούς εταίρους.
- Οι πληθωριστικές πιέσεις αποτελούν κρίσιμο στοιχείο αβεβαιότητας καθώς, εάν επιμείνουν, θα οδηγήσουν στην υιοθέτηση περιοριστικής νομισματικής πολιτικής και αύξησης των επιτοκίων. Ένα τέτοιο ενδεχόμενο, πέρα από την αρνητική επίπτωση στους παγκόσμιους ρυθμούς οικονομικής μεγέθυνσης, θα μπορούσε να διαταράξει τις προοπτικές οικονομικής βιωσιμότητας επιχειρήσεων και κρατών με υψηλά επίπεδα χρέους.
- Τέλος, κοινωνικές αναταραχές, γεωπολιτικές εντάσεις και φυσικές καταστροφές που σχετίζονται με τις καιρικές συνθήκες - οι οποίες έχουν αυξηθεί σε συχνότητα και ένταση λόγω της κλιματικής αλλαγής - θα μπορούσαν να επιβαρύνουν περαιτέρω την ανάκαμψη.

1.2. Εγχώριο περιβάλλον

ΑΕΠ και συνιστώσες

Σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) αυξήθηκε κατά 16,2% το δεύτερο τρίμηνο του 2021 σε ετήσια βάση (έναντι αύξησης κατά 14,3% στην Ευρωζώνη).

Η οικονομική δραστηριότητα αυξήθηκε, ωθούμενη τόσο από την κατανάλωση όσο και από τις επενδύσεις και τις εξαγωγές. Πιο συγκεκριμένα, η αύξηση του ΑΕΠ οφείλεται κυρίως στην αύξηση των Εξαγωγών Αγαθών και Υπηρεσιών (22,6% συνολικά, 28,8% για υπηρεσίες και 17,1% για αγαθά), της Ιδιωτικής Κατανάλωσης (13,2%) και των Επενδύσεων (Ακαθάριστος Σχηματισμός Παγίου Κεφαλαίου 12,9%) ενώ σημαντική ήταν η άνοδος της Δημόσιας Κατανάλωσης (6,1%). Αντίθετα, αρνητική επίπτωση είχε η σημαντική αύξηση των Εισαγωγών Αγαθών και Υπηρεσιών (22,5%).

Πίνακας 1 ΑΕΠ και συνιστώσες, ποσοστιαίες μεταβολές (%)

		2020-Q2	2020-Q3	2020-Q4	2021-Q1	2021-Q2
Ιδιωτική Κατανάλωση	ετήσια	-14,6	-1,2	-4,1	-3,7	13,2
	τριμηνιαία	-15,3	16,6	-1,9	-0,7	-0,4
Δημόσια Κατανάλωση	ετήσια	-2,6	4,8	7,3	8,1	6,1
	τριμηνιαία	1,1	1,2	1,9	3,6	-0,7
Ακαθάριστος σηματισμός παγίου κεφαλαίου	ετήσια	3,6	0,1	4,4	10,6	12,9
	τριμηνιαία	2,2	1,4	2,7	3,9	4,3
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	ετήσια	-27,6	-25,6	-16,2	-10,9	22,6
	τριμηνιαία	-25,3	4,2	8,2	5,8	2,9
Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	ετήσια	-15,0	-5,5	-8,0	-3,3	22,5
	τριμηνιαία	-17,1	14,4	-1,5	3,5	5,0
ΑΕΠ	ετήσια	-13,9	-10,0	-6,8	-2,3	16,2
	τριμηνιαία	-13,0	3,9	3,5	4,5	3,4

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί

Η αύξηση των Επενδύσεων για το δεύτερο τρίμηνο του 2021 οφείλεται κυρίως στις κατηγορίες Μεταφορικός Εξοπλισμός (ετήσια αύξηση 336,6%), Εξοπλισμός Τεχνολογίας Πληροφορικής και Επικοινωνίας (ετήσια αύξηση 18,1%), Άλλα Προϊόντα (ετήσια αύξηση 13,4%), Μηχανολογικός Εξοπλισμός και Οπτικά Συστήματα (ετήσια αύξηση 12,0%), Άλλες Κατασκευές (ετήσια αύξηση 4,3%), Αγροτικά Προϊόντα (ετήσια αύξηση 3,6%) ενώ μικρή αρνητική συμβολή παρουσίασε η κατηγορία Κατοικίες (ετήσια μείωση 1,1%).

Βραχυχρόνιοι δείκτες

Αναφορικά με τους βραχυχρόνιους δείκτες, ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος (Economic Sentiment Indicator, ESI) διαμορφώθηκε στις 113,0 μονάδες τον Αύγουστο του 2021 αυξημένος σημαντικά σε σχέση με τον Αύγουστο του 2020 (91,0) αλλά και σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα (111,2). Ο Δείκτης Υπευθύνων Προμηθειών στη Μεταποίηση (PMI) διαμορφώθηκε στις 59,3 μονάδες τον Αύγουστο του 2021 από τις 57,4 μονάδες τον Ιούλιο, καταγράφοντας τη μεγαλύτερη αύξηση στον ελληνικό μεταποιητικό τομέα από τον Απρίλιο του 2000. Η παραγωγή και οι νέες παραγγελίες ενισχύθηκαν από την εντονότερη ζήτηση των πελατών καθώς και από την επανεκκίνηση της οικονομίας και την αύξηση της ζήτησης σε βασικές αγορές του εξωτερικού.

Ο Γενικός Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής παρουσίασε τον Ιούλιο του 2021 αύξηση κατά 7,8% σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2020, κυρίως λόγω της αύξησης κατά 19,8% του δείκτη παροχής ηλεκτρικού ρεύματος, της αύξησης κατά 5,2% του δείκτη μεταποίησης, της αύξησης κατά 1,7% του δείκτη παροχής νερού και λόγω της μείωσης κατά 6,1% του δείκτη ορυχείων – λατομείων.

Ο Δείκτης Κύκλου Εργασιών στο Λιανικό Εμπόριο τον Ιούνιο του 2021 παρουσίασε αύξηση σε ετήσια βάση κατά 11,7% ενώ σε εποχικά διορθωμένους όρους μειώθηκε κατά 0,6% σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα. Ο Δείκτης Όγκου στο Λιανικό Εμπόριο κατά τον ίδιο μήνα αυξήθηκε κατά 10,8% σε ετήσια βάση, ενώ σε εποχικά διορθωμένους όρους μειώθηκε κατά 1,4% σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα.

Προβλέψεις και προοπτικές

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναθεώρησε προς τα πάνω τις προβλέψεις για την Ελλάδα για το 2021 στο 4,3% (από 4,1% στις Εαρινές Προβλέψεις) ενώ για το 2022 διατήρησε την ίδια πρόβλεψη στο 6%. Το ΔΝΤ στην τελική έκθεσή του στο Πλαίσιο των διαβουλεύσεων του άρθρου IV (Ιούλιος 2021) προβλέπει μεγέθυνση 3,3% το 2021 και 5,4% το 2022 (αμετάβλητη από την ανακοίνωση του Ιουνίου). Επισημαίνεται ότι το ΔΝΤ αναθεώρησε καθοδικά την πρόβλεψή του για το 2021 (από 3,8%) και ανοδικά την πρόβλεψή του για το 2022 (από 5,0%) σε σχέση με την έκθεση του World Economic Outlook του Απριλίου του 2021. Από την πλευρά της κυβέρνησης, η πρόβλεψη για τον ρυθμός μεγέθυνσης του 2021 αναθεωρήθηκε από 3,6% σε 5,9%.

Ρευστότητα

Ο συνολικός δανεισμός του ιδιωτικού τομέα (επιχειρήσεις και νοικοκυριά) από τα εγχώρια πιστωτικά ιδρύματα συνεχίζει την καθοδική του πορεία. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, τον Ιούλιο του 2021 το υπόλοιπο των δανείων ήταν 122,1 δις ευρώ, μειωμένο κατά 25,1 δις ευρώ (-17,1%) σε ετήσια βάση και κατά 7,3 δις ευρώ (-5,6%) σε σύγκριση με τον Απρίλιο του 2021. Σημειώνουμε ότι μέρος της μείωσης των δανείων οφείλεται στις τιτλοποιήσεις των μη εξυπηρετούμενων δανείων που αφαιρούνται από τους ισολογισμούς των τραπεζών.

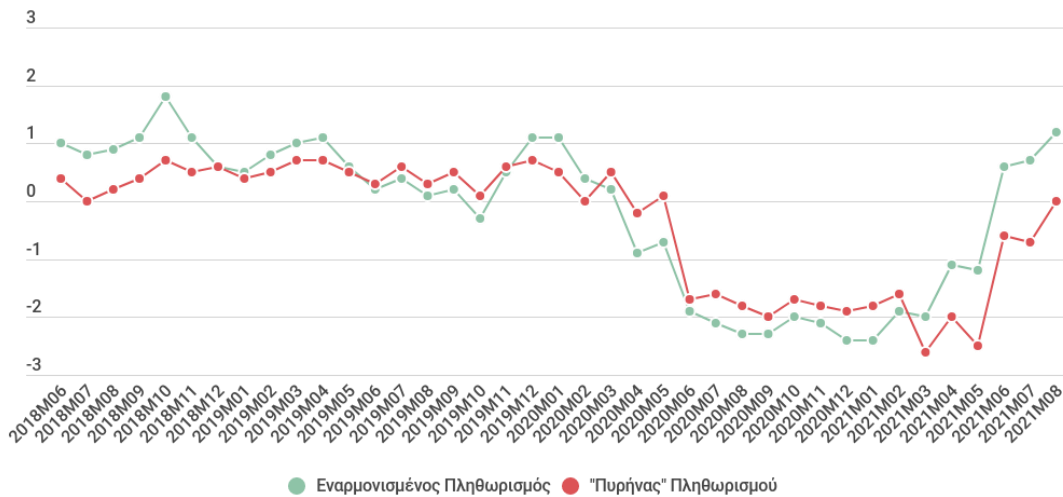
Οι ακαθάριστες ροές νέων δανείων (δηλαδή, το σύνολο δανείων τακτής λήξης χωρίς την αφαίρεση των αποπληρωμών εκ μέρους των δανειοληπτών) μειώθηκαν κατά το επτάμηνο Ιανουάριος-Ιούλιος του 2021 (6.448 εκατ. ευρώ σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2020 που διαμορφώθηκαν στα 9.189 εκατ. ευρώ). Τα νέα δάνεια προς μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις μειώθηκαν (από 8.123 εκατ. ευρώ σε 5.098 εκατ. ευρώ), ενώ τα λοιπά νέα δάνεια (στεγαστικά, καταναλωτικά, ελεύθεροι επαγγελματίες) αυξήθηκαν από 1.066 εκατ. ευρώ σε 1.350 εκατ. ευρώ.

Αναφορικά με τις καταθέσεις επιχειρήσεων και νοικοκυριών, τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος καταγράφουν το ποσό των 171,6 δις ευρώ τον Ιούλιο του 2021, αυξημένες κατά 20,1 δις ευρώ (13,3%) σε ετήσια βάση και αυξημένες κατά 3,9 δις ευρώ (2,3%) σε σχέση με τον Απρίλιο του 2021. Η αύξηση στις καταθέσεις των μη χρηματοοικονομικών επιχειρήσεων και των νοικοκυριών αποδίδεται στην προληπτική αποταμίευση, στην αναστολή φορολογικών και άλλων υποχρεώσεων καθώς και στα μέτρα στήριξης.

Πληθωρισμός

Ο πληθωρισμός (ετήσια ποσοστιαία μεταβολή του Εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή) ανήλθε τον Αύγουστο του 2021 στο 1,2% σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, αυξημένος σε σχέση με τον Αύγουστο του 2020 (-2,3%) και σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα (0,7%).

Διάγραμμα 2 Πληθωρισμός εναρμονισμένου δείκτη και "πυρήνας" πληθωρισμού

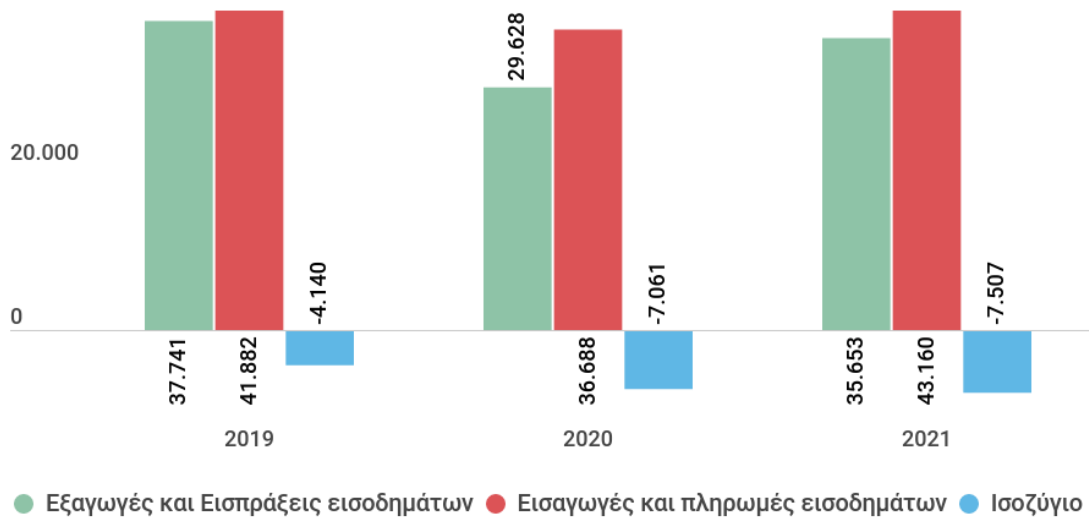

Ο «πυρήνας» του πληθωρισμού (δεν περιλαμβάνει την ενέργεια και τα μη επεξεργασμένα τρόφιμα), παραμένει χαμηλός στο -0,4% τον Αύγουστο του 2021 από -1,8% τον Αύγουστο του προηγούμενου έτους και είναι ελαφρώς αυξημένος σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα (-0,7%). Στην Ευρωζώνη, τον Αύγουστο ο εναρμονισμένος δείκτης αυξήθηκε σε ετήσια βάση κατά 3,0%, ενώ ο «πυρήνας» του πληθωρισμού διαμορφώθηκε σε 1,6%.

Εξωτερικός τομέας

Στο πρώτο εξάμηνο του 2021, σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών (ΙΤΣ) παρουσίασε επιδείνωση κατά 446 εκατ. ευρώ σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2020. Συγκεκριμένα, το έλλειμμα 7.061 εκατ. ευρώ κατά το πρώτο εξάμηνο του 2020 αυξήθηκε σε έλλειμμα 7.507 εκατ. ευρώ την αντίστοιχη περίοδο το 2021. Η διεύρυνση του ελλείμματος οφείλεται κυρίως στην αύξηση των εισαγωγών αγαθών και υπηρεσιών κατά 22,0% (έναντι μείωσης 14,3% το πρώτο εξάμηνο του 2020). Οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών αυξήθηκαν κατά 22,5% (έναντι μείωσης 24,0% το πρώτο εξάμηνο του 2020), οι εισπράξεις πρωτογενών και δευτερογενών εισοδημάτων αυξήθηκαν κατά 10,3% (έναντι μείωσης 7,9% το πρώτο εξάμηνο του 2020) και οι πληρωμές πρωτογενών και δευτερογενών εισοδημάτων μειώθηκαν κατά 8,6% (έναντι αύξησης 1,3% το πρώτο εξάμηνο του 2020).

Διάγραμμα 3 Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών Ιανουαρίου-Ιουνίου, σε εκατ. ευρώ

Ειδικά για τον μήνα Ιούνιο του 2021, το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών μειώθηκε κατά 88 εκατ. ευρώ σε ετήσια βάση, εξέλιξη που οφείλεται κυρίως στη βελτίωση των ισοζυγίων υπηρεσιών (αύξηση πλεονάσματος κατά 522 εκατ. ευρώ), πρωτογενών εισοδημάτων (μείωση ελλείμματος κατά 223 εκατ. ευρώ) και δευτερογενών εισοδημάτων (αύξηση πλεονάσματος κατά 88 εκατ. ευρώ) η οποία αντιστάθμισε ως ένα βαθμό την επιδείνωση του ισοζυγίου αγαθών (αύξηση ελλείμματος κατά 745 εκατ. ευρώ).

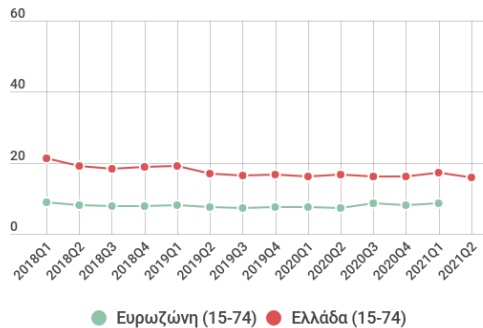
Ανεργία

Το ποσοστό ανεργίας το δεύτερο τρίμηνο του 2021 διαμορφώθηκε στο 15,8%, μειωμένο σε ετήσια βάση σε σύγκριση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2020 (16,7%), όσο και σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο (17,1%). Στην Ευρωζώνη, το ποσοστό ανεργίας το πρώτο τρίμηνο του 2021 διαμορφώθηκε στο 8,5%, αυξημένο κατά 0,9 ποσοστιαίες μονάδες σε ετήσια βάση και κατά 0,5 ποσοστιαίες μονάδες σε τριμηνιαία βάση.

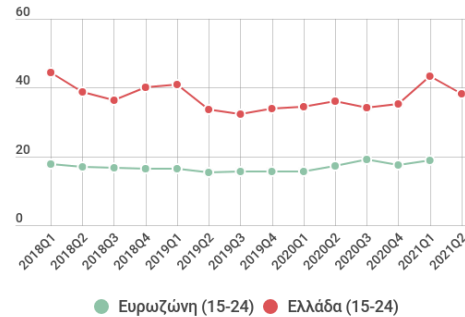
Σύμφωνα με τη Μηνιαία Έρευνα Εργατικού Δυναμικού της ΕΛΣΤΑΤ, το εποχικά διορθωμένο ποσοστό ανεργίας τον Ιούλιο του 2021 διαμορφώθηκε σε 14,2% έναντι 16,8% τον ίδιο μήνα του προηγούμενου έτους και 15,0% τον Ιούνιο του 2021. Ο αριθμός των ανέργων τον Ιούλιο του 2021 ανήλθε σε 664.384 άτομα, μειωμένος κατά 108.058 άτομα σε σχέση με τον Ιούλιο του 2020 (μείωση 14,0%) και κατά 40.485 άτομα σε σχέση με τον Ιούνιο του 2021 (μείωση 5,7%). Τα μέτρα στήριξης, σε συνδυασμό με τη μεγάλη μείωση του εργατικού δυναμικού, συνέβαλαν στο να αποτραπεί μια αύξηση της ανεργίας.

Διάγραμμα 4 Ποσοστό ανεργίας, Ελλάδα και Ευρωζώνη

4A Ανεργία στο σύνολο του πληθυσμού (15-74 ετών)

4B Ανεργία στους νέους (15-24 ετών)

Η ανεργία στους νέους κάτω των 25 ετών ήταν 38,2% το δεύτερο τρίμηνο του 2021, αυξημένη σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2020 (36,0%), αλλά μειωμένη σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο (43,3%). Το αντίστοιχο ποσοστό στην Ευρωζώνη το πρώτο τρίμηνο του 2021 ήταν 18,9%, αυξημένο σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2020 (15,6%) και σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο (17,4%). Επιπλέον, σύμφωνα με τη Μηνιαία Έρευνα Εργατικού Δυναμικού της ΕΛΣΤΑΤ, η ανεργία των νέων κάτω των 25 ετών στην Ελλάδα διαμορφώθηκε σε 32,3% τον Ιούλιο του 2021 έναντι 35,8% τον Ιούλιο του 2020.

Απασχόληση

Με βάση τα μηνιαία στοιχεία, το σύνολο των απασχολούμενων τον Ιούλιο του 2021 ανήλθε σε 4.011.357 άτομα, αριθμός αυξημένος κατά 182.886 άτομα σε σχέση με τον Ιούλιο του 2020 (αύξηση 4,8%) και κατά 8.221 άτομα σε σχέση με τον Ιούνιο του 2021 (αύξηση 0,2%).

Η μερική και η προσωρινή απασχόληση στο πρώτο τρίμηνο του 2021 παρουσίασαν πτώση σε ετήσια βάση. Πιο συγκεκριμένα, η μερική απασχόληση διαμορφώθηκε στο 7,7% του συνόλου της απασχόλησης (έναντι 9,4% στο πρώτο τρίμηνο του 2020) ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στην Ευρωζώνη είναι 21,1% (έναντι 21,7% πέρσι). Η προσωρινή απασχόληση αντιστοιχούσε στο 9,1% του συνόλου των μισθωτών (έναντι 10,5% στο πρώτο τρίμηνο του 2020) ενώ στην Ευρωζώνη διαμορφώθηκε στο 14,5% (έναντι 14,7% το προηγούμενο έτος).

Ροές μισθωτής εργασίας

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Υπουργείου Εργασίας που τηρούνται στο σύστημα ΕΡΓΑΝΗ, το επτάμηνο Ιανουάριος-Ιούλιος του 2021 καταγράφηκαν 1.282.489 προσλήψεις και 1.007.484 αποχωρήσεις διαμορφώνοντας ένα θετικό ισοζύγιο 275.005 θέσεων μισθωτής εργασίας (από θετικό ισοζύγιο 111.305 την αντίστοιχη περίοδο του 2020). Η βελτίωση στις ροές της αγοράς εργασίας κατά 163.700 θέσεις εργασίας οφείλεται στην αύξηση των προσλήψεων (125.280 περισσότερες από το προηγούμενο έτος) και στη μείωση των αποχωρήσεων (38.420 λιγότερες από το προηγούμενο έτος). Η μερική (και εκ περιτροπής) απασχόληση

αντιστοιχούσε στο 42,6% των νέων προσλήψεων κατά το επτάμηνο Ιανουάριος-Ιούλιος του 2021, μειωμένη σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2020 (49,4%).

Αμοιβές

Με βάση τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, ο (εποχικά διορθωμένος) Δείκτης Μισθολογικού Κόστους στο σύνολο της οικονομίας¹ παρουσιάζει αύξηση κατά 2,5% το δεύτερο τρίμηνο του 2021 σε σύγκριση με το δεύτερο τρίμηνο του 2020, έναντι ετήσιας αύξησης 3,9% κατά την αντίστοιχη σύγκριση του 2020 με το 2019.

Διαθέσιμο εισόδημα

Σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για τους τριμηνιαίους μη χρηματοοικονομικούς λογαριασμούς θεσμικών τομέων (για το πρώτο τρίμηνο του 2021) το διαθέσιμο εισόδημα του τομέα των νοικοκυριών και των μη κερδοσκοπικών ιδρυμάτων που εξυπηρετούν νοικοκυριά (ΜΚΙΕΝ) (S.1M) αυξήθηκε κατά 5,1% σε σύγκριση με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους, από 28,71 δισ. ευρώ σε 30,17 δισ. ευρώ., υποστηριζόμενο από τα έκτακτα μέτρα στήριξης.

¹ Περιλαμβάνει τους τομείς Β έως Σ της Στατιστικής Ταξινόμησης των Οικονομικών Δραστηριοτήτων ΣΤΑΚΟΔ 08/NACE Rev. 2. Δεν περιλαμβάνονται ο πρωτογενής τομέας και οι δραστηριότητες των νοικοκυριών.

[κενή σελίδα]

2. Δημοσιονομικές εξελίξεις

2.1. Δημοσιονομικά στοιχεία Ιανουαρίου - Ιουλίου 2021

Σύμφωνα με την εκτίμηση του Γραφείου Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή, το Πρωτογενές Αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης με προσαρμογές το επτάμηνο Ιανουαρίου – Ιουλίου του 2021 καταγράφει πρωτογενές έλλειμμα 10.579 εκατ. ευρώ και επιδείνωση 3.102 εκατ. ευρώ σε σύγκριση με το αντίστοιχο επτάμηνο του προηγούμενου έτους.

Ο Κρατικός Προϋπολογισμός παρουσιάζει ταμειακό πρωτογενές αποτέλεσμα (πρωτογενές έλλειμμα 9.063 εκατ. ευρώ) μειωμένο κατά 1.600 εκατ. ευρώ σε σύγκριση με το αντίστοιχο επτάμηνο του 2020. Στην πλευρά των εσόδων, εμφανίζονται αυξημένα τα μη φορολογικά και μη τακτικά έσοδα κατά 544 εκατ. ευρώ και αυξημένα τα φορολογικά έσοδα κατά 1.748 εκατ. ευρώ, ενώ τα έσοδα του ΠΔΕ εμφανίζονται αυξημένα κατά 493 εκατ. ευρώ.

Στην πλευρά των δαπανών του Κρατικού Προϋπολογισμού παρατηρείται αύξηση κατά 4.727 εκατ. ευρώ σε σύγκριση με το αντίστοιχο επτάμηνο του 2020, η οποία αποδίδεται στην αύξηση των πρωτογενών δαπανών του τακτικού προϋπολογισμού κατά 4.499 εκατ. ευρώ, και στην αύξηση των δαπανών για τόκους κατά 168 εκατ. ευρώ.

Αναφορικά με τους υπόλοιπους υποτομείς της Γενικής Κυβέρνησης, τα Νομικά Πρόσωπα εμφανίζουν μειωμένα έσοδα κατά 481 εκατ. ευρώ και αυξημένες δαπάνες κατά 353 εκατ. ευρώ, καταλήγοντας σε ένα ταμειακό πρωτογενές αποτέλεσμα (πλεόνασμα 844 εκατ. ευρώ) μειωμένο κατά 839 εκατ. ευρώ σε σύγκριση με το αντίστοιχο επτάμηνο του 2020. Η μείωση των εσόδων των Νομικών Προσώπων οφείλεται κυρίως στην μείωση των μεταβιβάσεων (κυρίως από τον Κρατικό Προϋπολογισμό) κατά 919 εκατ. ευρώ.

Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) καταγράφουν αυξημένα έσοδα κατά 332 εκατ. ευρώ και αυξημένες δαπάνες κατά 355 εκατ. ευρώ, με συνέπεια το πρωτογενές πλεόνασμά τους (173 εκατ. ευρώ) να είναι μειωμένο κατά 24 εκατ. ευρώ σε σύγκριση με το αντίστοιχο επτάμηνο του 2020. Η αύξηση των εσόδων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης οφείλεται κυρίως στην αύξηση των μεταβιβάσεων (κυρίως από τον Κρατικό Προϋπολογισμό) κατά 432 εκατ. ευρώ. Η αύξηση των εξόδων των ΟΤΑ οφείλεται κυρίως σε αυξημένες αγορές μη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων κατά 267 εκατ. ευρώ (το τελευταίο δεν φαίνεται στη συνοπτική ταξινόμηση του πίνακα που ακολουθεί).

Οι Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης (ΟΚΑ) καταγράφουν αυξημένα έσοδα κατά 414 εκατ. ευρώ και αυξημένες δαπάνες κατά 1.259 εκατ. ευρώ, με συνέπεια την μείωση του πρωτογενούς αποτελέσματος τους (πρωτογενές έλλειμμα 712 εκατ. ευρώ) κατά 843 εκατ. ευρώ σε σύγκριση με το αντίστοιχο επτάμηνο του 2020. Η αύξηση των εσόδων των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης οφείλεται κυρίως στην αύξηση των μεταβιβάσεων (κυρίως από τον Κρατικό Προϋπολογισμό) κατά 578 εκατ. ευρώ. Η αύξηση των εξόδων των ΟΚΑ οφείλεται κυρίως σε αυξημένες δαπάνες για κοινωνικές παροχές κατά 922 εκατ. ευρώ (το τελευταίο δεν φαίνεται στη συνοπτική ταξινόμηση του πίνακα που ακολουθεί).

Τέλος, η μικρότερη αύξηση των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων της Γενικής Κυβέρνησης κατά 441 εκατ. ευρώ το επτάμηνο του 2021 έναντι μεγαλύτερης αύξησης κατά 455 εκατ. ευρώ το αντίστοιχο επτάμηνο του 2020 είχε μικρότερη αρνητική επίπτωση στο πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης το επτάμηνο του 2021.

Έκθεση Β τριμήνου 2021

Πίνακας 2 Εκτέλεση Προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης Ιανουαρίου - Ιουλίου, σε εκατ. ευρώ

	2020	2021	Διαφορά
Κρατικός Προϋπολογισμός			
Καθαρά Έσοδα Κρατικού Προϋπολογισμού	23.841	26.969	3.128
Φορολογικά Έσοδα	22.627	24.375	1.748
Μη Φορολογικά και μη Τακτικά Έσοδα	2.365	2.910	544
Επιστροφές φόρων	2.835	2.492	-343
Έσοδα ΠΔΕ	1.684	2.177	493
Δαπάνες Κρατικού Προϋπολογισμού	34.757	39.483	4.727
Πρωτογενείς δαπάνες τακτικού	26.355	30.854	4.499
Τόκοι	3.459	3.626	168
Δαπάνες ΠΔΕ	4.943	4.944	0
Δαπάνες Ταμείου Ανάκαμψης	0	59	59
Πρωτογενές αποτέλεσμα Κρατικού Προϋπολογισμού	-7.463	-9.063	-1.600
Νομικά Πρόσωπα εκτός Κρατικού Προϋπολογισμού			
Έσοδα	7.583	7.102	-481
<i>εκ των οποίων μεταβιβάσεις</i>	<i>5.389</i>	<i>4.470</i>	<i>-919</i>
Δαπάνες	6.047	6.400	353
<i>εκ των οποίων τόκοι</i>	<i>147</i>	<i>142</i>	<i>-4</i>
Πρωτογενές Αποτέλεσμα Νομικών προσώπων	1.682	844	-839
Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ)			
Έσοδα	3.618	3.950	332
<i>εκ των οποίων μεταβιβάσεις</i>	<i>2.217</i>	<i>2.648</i>	<i>432</i>
Δαπάνες	3.442	3.797	355
<i>εκ των οποίων τόκοι</i>	<i>21</i>	<i>20</i>	<i>-1</i>
Πρωτογενές Αποτέλεσμα ΟΤΑ	197	173	-24
Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης (ΟΚΑ)			
Έσοδα	23.439	23.853	414
<i>εκ των οποίων μεταβιβάσεις</i>	<i>10.640</i>	<i>11.218</i>	<i>578</i>
Δαπάνες	23.309	24.568	1.259
<i>εκ των οποίων τόκοι</i>	<i>1</i>	<i>3</i>	<i>3</i>
Πρωτογενές Αποτέλεσμα ΟΚΑ	131	-712	-843
Πρωτογενές Αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης			
Πρωτογενές Αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης (μη ενοποιημένο)	-5.453	-8.759	-3.306
Ενδοκυβερνητικοί τόκοι	-671	-569	102
Επίπτωση μεταβολής ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων	-455	-441	14
Μεταφορά εσόδων από ANFA και SMP	-895	-807	88
Έσοδα αποκρατικοποιήσεων	-4	-3	1
Ενοποιημένο Πρωτογενές Αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης με προσαρμογές	-7.478	-10.579	-3.102

Πηγή: Εκτέλεση Προϋπολογισμού Κράτους και Γενικής Κυβέρνησης, εκτιμήσεις ΓΠΚΒ

Μεθοδολογικές Διευκρινίσεις

Τα στοιχεία του Κρατικού Προϋπολογισμού προέρχονται από το μηνιαίο δελτίο εκτέλεσης Κρατικού Προϋπολογισμού ενώ τα στοιχεία των λοιπών υποτομέων της Γενικής Κυβέρνησης από το μηνιαίο δελτίο της Γενικής Κυβέρνησης όπως δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Οικονομικών. Σημειώνεται ότι το δελτίο εκτέλεσης του Κρατικού Προϋπολογισμού έχει αλλάξει από τον Ιανουάριο του 2019 στα πρότυπα του νέου Λογιστικού Σχεδίου.

Υπάρχουν δύο ιδιαιτερότητες στη χρήση των δελτίων για τις ανάγκες του παρόντος πίνακα. Η πρώτη αφορά το ταμειακό αποτέλεσμα του κράτους στο δελτίο της Γενικής Κυβέρνησης που δεν είναι ίδιο με εκείνο που δημοσιεύεται στο δελτίο του Κράτους (βλ. προσαρμογές στη σελίδα 30 του Δελτίου Γενικής Κυβέρνησης). Για λόγους απλούστευσης, τα ταμειακά στοιχεία που παρουσιάζουμε προέρχονται από το δελτίο του Κράτους όπως εμφανίζεται στο στοιχείο 3 του πίνακα 1 (βλ. και πληροφοριακά στοιχεία του πίνακα 1 για το Πρωτογενές Αποτέλεσμα Κρατικού Προϋπολογισμού) και περιλαμβάνουν την επίπτωση του προγράμματος εξόφλησης υποχρεώσεων παρελθόντων ετών και εκκρεμών αιτήσεων συνταξιοδότησης. Επιπρόσθετα, δεν περιλαμβάνουμε τα έσοδα από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) στα μη Φορολογικά και μη Τακτικά Έσοδα του Κρατικού Προϋπολογισμού, αλλά τα εμφανίζουμε ως ξεχωριστή κατηγορία εσόδων.

Η δεύτερη αφορά τους ενδοκυβερνητικούς τόκους, δηλαδή τους τόκους που καταβάλλει το κράτος στους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης που κατέχουν κρατικούς τίτλους – κυρίως *repos*. Αυτοί έχουν μεν εξουδετερωθεί από το πρωτογενές αποτέλεσμα του κράτους (αφού συμπεριλαμβάνονται στις δαπάνες για τόκους), παραμένουν όμως στα έσοδα των υποτομέων. Το ύψος τους ισούται με το άθροισμα των πρωτογενών αποτελεσμάτων των επιμέρους υποτομέων, μείον το ενοποιημένο πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης (βλ. σελ. 2 Δελτίου Γενικής Κυβέρνησης). Στον πίνακά μας η ενοποίηση των ενδοκυβερνητικών τόκων γίνεται μαζί με τις υπόλοιπες τελικές προσαρμογές.

Οι υπόλοιπες προσαρμογές είναι η μεταβολή των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων της Γενικής Κυβέρνησης (προσεγγιστικό μέγεθος για τη μεταβολή των απλήρωτων υποχρεώσεων), τα έσοδα από ANFAs και SMPs (περιλαμβάνονται κατά ESA αλλά εξαιρούνται από τη μεθοδολογία της ενισχυμένης εποπτείας) και οι πωλήσεις πάγιων περιουσιακών στοιχείων² (υπολογίζονται κατά ESA αλλά εξαιρούνται με τη σύμβαση ενισχυμένης εποπτείας).

Σημειώνεται, τέλος, ότι το Ενοποιημένο Πρωτογενές Αποτέλεσμα με Προσαρμογές που παρουσιάζουμε είναι μια εκτίμηση που διευκολύνει τη σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του προηγούμενου έτους (που έχει υπολογιστεί με την ίδια μεθοδολογία) και επιτρέπει την παρακολούθηση της δημοσιονομικής πορείας κατά το τρέχον έτος. Τονίζουμε, ωστόσο, ότι δεν είναι συγκρίσιμο με το αποτέλεσμα που δημοσιεύει η ΕΛΣΤΑΤ ακολουθώντας τη μεθοδολογία ESA ούτε με εκείνο που δημοσιοποιεί το ΓΛΚ ακολουθώντας τη μεθοδολογία της ενισχυμένης εποπτείας. Αυτά τα τελευταία είναι τα μόνα επίσημα αποτελέσματα και

² Οι αποκρατικοποιήσεις έχουν ιδιαίτερη δημοσιονομική μεταχείριση. Αν πρόκειται για χρηματοοικονομικές συναλλαγές, όπως η αγοραπωλησία μετοχών, τότε δεν καταγράφονται καθόλου στο αποτέλεσμα. Αν πρόκειται για πωλήσεις μη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, όπως ακίνητα, τότε καταγράφονται στο αποτέλεσμα κατά ESA αλλά όχι στο αποτέλεσμα της ενισχυμένης εποπτείας. Αν, τέλος, πρόκειται για έσοδα από εκμετάλλευση δημόσιων περιουσιακών στοιχείων με διατήρηση της ιδιοκτησίας από το κράτος, δηλαδή παραχωρήσεις, τότε καταγράφονται και στο αποτέλεσμα κατά ESA και στο αποτέλεσμα της ενισχυμένης εποπτείας. Ωστόσο, το αντίτιμο της παραχώρησης δεν καταγράφεται εξολοκλήρου στο έτος είσπραξης, αλλά κατανέμεται στα έτη διάρκειας της παραχώρησης με όρους παρούσας αξίας, δηλαδή τα ποσά στα πρώτα έτη είναι σχετικά χαμηλά και αυξάνονται στα επόμενα.

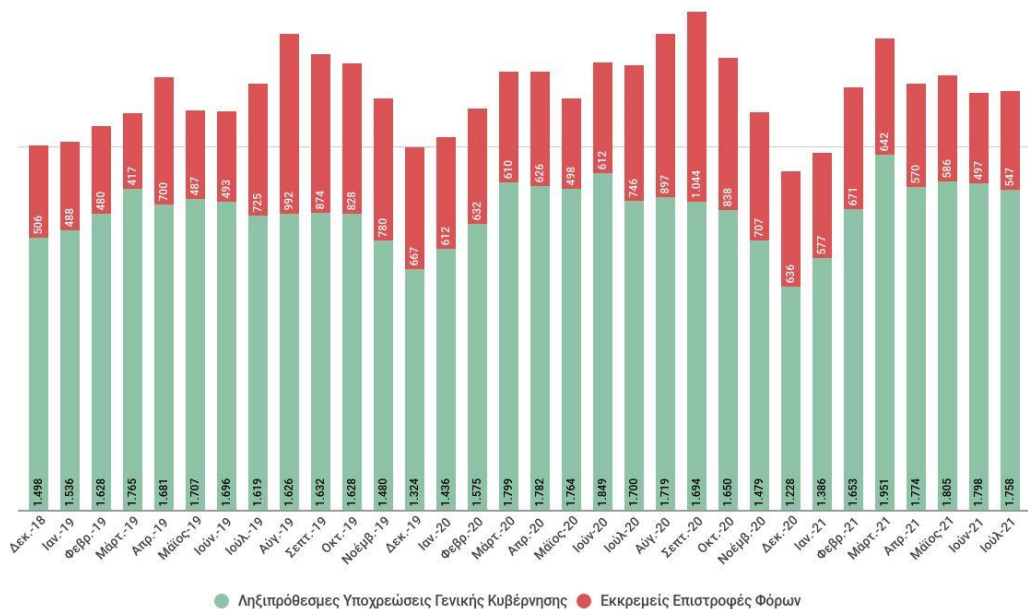
περιλαμβάνουν επιπλέον προσαρμογές όπως η χρονική μεταχείριση επιμέρους φορολογικών εσόδων, η διαφορά πληρωμών από φυσικές παραλαβές εξοπλιστικών, η διαφορά εισπράξεων από αιτήματα πληρωμής (claims) ΠΔΕ, τα οριστικά στοιχεία μεταβολής των απλήρωτων υποχρεώσεων και εκκρεμών επιστροφών φόρων κ.λπ., οι οποίες απουσιάζουν από τον παραπάνω πίνακα.

2.2. Ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις και απαιτήσεις Δημοσίου

Ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις δημοσίου

Οι ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις του δημοσίου προς τους ιδιώτες διακρίνονται στις ληξιπρόθεσμες δαπάνες για αγορά αγαθών και υπηρεσιών από τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης και στις εκκρεμείς επιστροφές φόρων.

Διάγραμμα 5 Ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις Γενικής Κυβέρνησης, σε εκατ. ευρώ

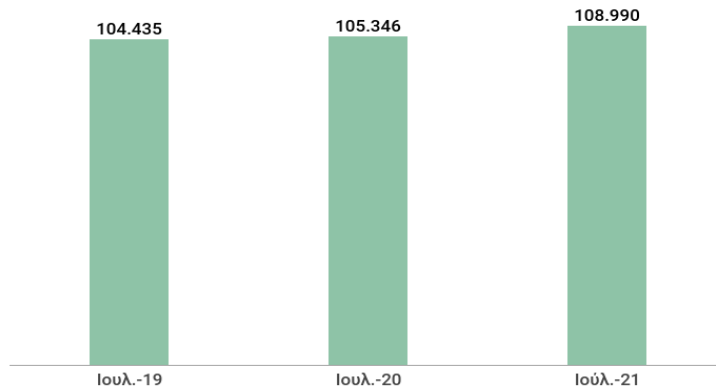

Τον Ιούλιο του 2021 καταγράφηκε μείωση των συνολικών ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων του Δημοσίου κατά 141 εκατ. ευρώ σε σύγκριση με τον Ιούλιο του 2020. Ειδικότερα, οι ληξιπρόθεσμες οφειλές αυξήθηκαν κατά 58 εκατ. ευρώ φτάνοντας τα 1.758 εκατ. ευρώ και οι εκκρεμείς επιστροφές φόρων μειώθηκαν κατά 199 εκατ. ευρώ φτάνοντας τα 547 εκατ. ευρώ.

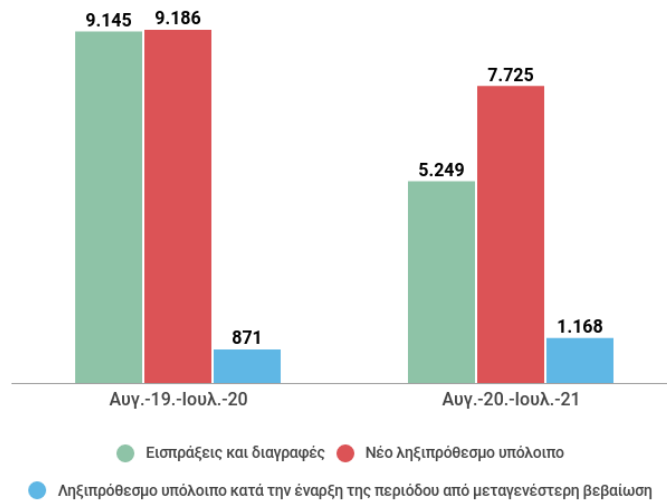
Ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις φορολογούμενων

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΑΑΔΕ, το συνολικό ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο³ στο τέλος του Ιουλίου του 2021, διαμορφώθηκε στα 109 δις ευρώ, αυξημένο κατά 3,6 δις ευρώ σε σχέση με τον Ιούλιο του 2020. Η αύξηση αυτή υπολογίζεται από (α) τις ληξιπρόθεσμες οφειλές κατά την 1/8/2020 που βεβαιώθηκαν μεταγενέστερα ύψους 1,17 δις ευρώ, συν (β) τις νέες ληξιπρόθεσμες οφειλές ύψους 7,73 δις ευρώ μείον (γ) τις εισπράξεις και διαγραφές 5,25 δις ευρώ.

Διάγραμμα 6 Ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις φορολογούμενων, σε εκατ. ευρώ

Διάγραμμα 7 Εισροές και εκροές ληξιπρόθεσμου υπολοίπου, σε εκατ. ευρώ

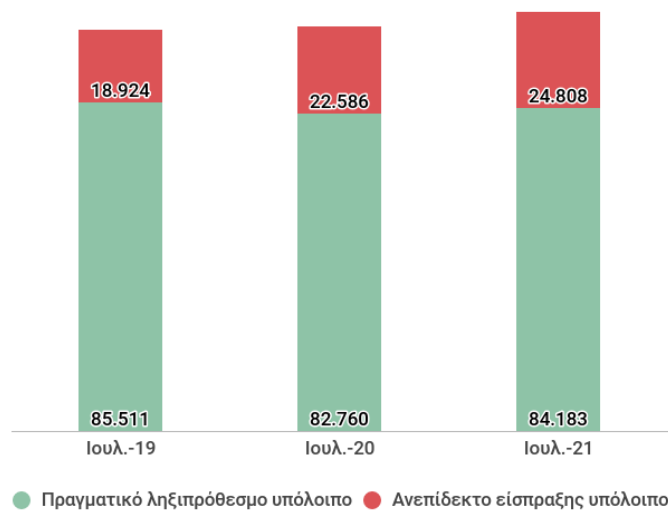
Παράλληλα κατά το πρώτο επτάμηνο του 2021 το σύνολο των ληξιπρόθεσμων οφειλών αυξήθηκε κατά 883,4 εκατ. ευρώ, καθώς οι εκροές από το συνολικό ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο,

³ Το «Συνολικό Ληξιπρόθεσμο Υπόλοιπο» περιλαμβάνει τις συσσωρευμένες οφειλές στο τέλος κάθε μήνα αναφοράς, αθροίζοντας το «παλιό» ληξιπρόθεσμο χρέος, όπως διαμορφώθηκε στις 30/11 του προηγούμενου έτους, με το «νέο» ληξιπρόθεσμο χρέος, όπως διαμορφώθηκε μέχρι τον μήνα αναφοράς και αφαιρώντας εισπράξεις και διαγραφές έναντι «παλιού» και «νέου» ληξιπρόθεσμου χρέους μέχρι τον μήνα αναφοράς.

δηλαδή οι εισπράξεις και οι διαγραφές (2.888 εκατ. ευρώ) ήταν λιγότερες από τις εισροές, οι οποίες περιλαμβάνουν τα νέα ληξιπρόθεσμα ύψους 3.159,3 εκατ. ευρώ και τις ληξιπρόθεσμες οφειλές στο τέλος του 2020 που βεβαιώθηκαν μεταγενέστερα (612,1 εκατ. ευρώ).

Αξίζει να σημειωθεί ότι από το συνολικό ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο (109 δις ευρώ) ποσοστό 22,8% (που αντιστοιχεί σε 24,8 δις ευρώ) αφορά σε οφειλές που χαρακτηρίζονται ως ανεπίδεκτες είσπραξης⁴. Κατά συνέπεια το «πραγματικό» ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο, δηλαδή το συνολικό υπόλοιπο μετά την αφαίρεση του ανεπίδεκτου είσπραξης υπολοίπου ανέρχεται στα 84,2 δις ευρώ την 1/8/2021, σημειώνοντας αύξηση κατά 1,4 δις ευρώ σε ετήσια βάση.

Διάγραμμα 8 Πραγματικό και ανεπίδεκτο είσπραξης ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο, σε εκατ. ευρώ

Αναφορικά με τον συνολικό αριθμό των οφειλετών, στο τέλος του Ιουλίου του 2021 παρατηρείται σημαντική μείωση κατά 235.984 πρόσωπα (φυσικά και νομικά) σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2020 με αποτέλεσμα να διαμορφώνεται στους 3.489.073 οφειλέτες.

Η ανωτέρω μείωση πηγάζει από την κατηγορία οφειλής μέχρι 10 ευρώ, με τον αριθμό των οφειλετών να εμφανίζεται μειωμένος κατά 351.412 πρόσωπα σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους. Στη μείωση αυτή συνέβαλε κυρίως η περιοδική διαγραφή βεβαιωμένων ανείσπρακτων οφειλών νομικών προσώπων ή τρίτων με εισπρακτέο υπόλοιπο ανά βασική οφειλή μικρότερο του 1 ευρώ⁵. Η συγκεκριμένη διαγραφή οδήγησε σε δραστική μείωση του πλήθους των οφειλετών στην κατηγορία οφειλής μικρότερης του 1 ευρώ κατά 313.673 πρόσωπα σε ετήσια βάση, με τον συνολικό αριθμό των οφειλετών να διαμορφώνεται σε 70.774.

⁴ Πρόκειται για οφειλές των οποίων η είσπραξη είναι αντικειμενικά αδύνατη, βάσει των προϋποθέσεων που ορίζονται στο άρθρο 82 του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (ΝΔ 356/1974). Αφορά για παράδειγμα περιπτώσεις στις οποίες ο οφειλέτης και οι συνυπόχρεοί του δε διαθέτουν περιουσιακά στοιχεία και ολοκληρώθηκε η διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης επί κινητών, ακινήτων και απαιτήσεων του οφειλέτη (και έπαυσαν οι εργασίες πτώχευσης).

⁵ Βάσει της υπ' αριθ. Α.1117/24.5.2021 (Β' 2271) Απόφασης του Διοικητή της ΑΑΔΕ

Έκθεση Β τριμήνου 2021

Πίνακας 3 Κατανομή πλήθους οφειλετών με χρέη προς τη Φορολογική Διοίκηση

Εύρος οφειλής (ευρώ)	Πλήθος ΑΦΜ οφειλετών κατά την 1/8/2020	Πλήθος ΑΦΜ οφειλετών κατά την 1/8/2021	Μεταβολή πλήθους οφειλετών
<50	883.466	531.270	-352.196
50-500	1.148.426	1.204.112	55.686
500-10.000	1.395.758	1.440.775	45.017
10.000-100.000	252.764	265.799	13.035
100.000-1.000.000	36.377	38.574	2.197
>1.000.000	8.266	8.543	277
Σύνολο	3.725.057	3.489.073	-235.984

Πηγή: ΑΑΔΕ

Αντίθετα, στις λοιπές κατηγορίες οφειλής διαπιστώνεται αύξηση τόσο στο πλήθος των οφειλετών, όσο και στο ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο. Ειδικότερα στην κατηγορία οφειλής μεταξύ 50 και 500 ευρώ, στην οποία συσσωρεύεται το 34,5% των οφειλετών, εντοπίζεται η μεγαλύτερη αύξηση στο πλήθος τους σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους (κατά 55.686 οφειλέτες), η οποία ωστόσο συνοδεύεται από περιορισμένη αύξηση των ληξιπρόθεσμων οφειλών (κατά 11,4 εκατ. ευρώ), καθώς στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνεται μόλις το 0,2% του συνολικού ληξιπρόθεσμου υπολοίπου.

Από την άλλη πλευρά, το μεγαλύτερο μέρος της αύξησης του συνολικού ληξιπρόθεσμου υπολοίπου σε ετήσια βάση πηγάζει από τους οφειλέτες με ύψος οφειλής άνω του 1 εκατ. ευρώ (αύξηση του ληξιπρόθεσμου υπολοίπου σε αυτήν την κατηγορία κατά 2,5 δις ευρώ), ο αριθμός των οποίων σημείωσε αύξηση κατά 277 πρόσωπα. Σημειώνεται ότι στη συγκεκριμένη κατηγορία οφειλής συγκεντρώνεται το 80% του συνολικού ληξιπρόθεσμου υπολοίπου και μόλις το 0,2% των οφειλετών.

Στην αύξηση του ληξιπρόθεσμου υπολοίπου στο εύρος οφειλής άνω του 1 εκατ. ευρώ σημαντική είναι η συνεισφορά των νομικών προσώπων καθώς οι οφειλές που προέρχονται από αυτά αυξήθηκαν κατά 1,7 δις ευρώ, ενώ το ύψος του ληξιπρόθεσμου υπολοίπου τους σε αυτήν την κατηγορία οφειλής άγγιξε στο τέλος του πρώτου εξαμήνου του 2021 τα 63,5 δις ευρώ. Αντίστοιχα το πλήθος των νομικών προσώπων που οφείλουν πάνω από 1 εκατ. ευρώ διαμορφώθηκε στα 5.204, καθώς αυξήθηκε σε ετήσια βάση κατά 175 νομικά πρόσωπα.

Πίνακας 4 Κατανομή ληξιπρόθεσμων οφειλών προς τη Φορολογική Διοίκηση, σε εκατ. ευρώ

Εύρος οφειλής (ευρώ)	Ληξιπρόθεσμες οφειλές κατά την 1/8/2020	Ληξιπρόθεσμες οφειλές κατά την 1/8/2021	Μεταβολή ληξιπρόθεσμων οφειλών
<50	9,1	8,8	-0,3
50-500	251,7	263,1	11,4
500-10.000	3.357,3	3.480,9	123,7
10.000-100.000	7.021,5	7.418,1	396,6
100.000-1.000.000	9.866,0	10.430,2	564,2
>1.000.000	84.840,3	87.389,2	2.548,9
Σύνολο	105.345,9	108.990,4	3.644,5

Πηγή: ΑΑΔΕ

Ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις ασφαλισμένων

Σύμφωνα με την 2^η Τριμηνιαία Έκθεση Προόδου Έτους 2021 του ΚΕΑΟ, το σύνολο των ληξιπρόθεσμων ασφαλιστικών οφειλών στο τέλος του πρώτου εξαμήνου του 2021 διαμορφώθηκε στα 38 δις ευρώ⁶, δηλαδή παρουσίασε αύξηση κατά 251,4 εκατ. ευρώ σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο. Η αύξηση αυτή προέρχεται από την αύξηση των πρόσθετων τελών (κατά 361,8 εκατ. ευρώ), καθώς οι κύριες οφειλές σημείωσαν μείωση κατά 110,4 εκατ. ευρώ.

Σε ετήσια βάση, μείωση παρουσίασε ο αριθμός των μητρώων των οφειλετών κατά 83.783, με αποτέλεσμα ο συνολικός αριθμός των μητρώων με οφειλές σε ασφαλιστικά ταμεία να διαμορφώνεται στο τέλος του δεύτερου τριμήνου του 2021 σε 1.953.357 μητρώα. Το μεγαλύτερο μέρος της μείωσης των μητρώων (κατά 79.334) προέρχεται από την κατηγορία οφειλής μεταξύ 500 και 10.000 ευρώ, ενώ αύξηση κατά 22.899 παρουσιάζει ο αριθμός των μητρώων που αφορά σε οφειλές μέχρι 50 ευρώ.

Επιπλέον αύξηση παρατηρείται στις συνολικές οφειλές κατά περίπου 1 δις ευρώ σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους, η οποία ωστόσο οφείλεται σε αύξηση των πρόσθετων τελών (κατά 1,5 δις ευρώ), καθώς οι κύριες οφειλές σημείωσαν μείωση κατά 463,2 εκατ. ευρώ. Η μείωση στις κύριες οφειλές σε ετήσια βάση οφείλεται κυρίως στη μείωση των εισροών στο ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο αφενός λόγω της ένταξης στο ΚΕΑΟ μικρότερου αριθμού νέων οφειλετών με λιγότερες κύριες οφειλές (ένταξη κύριων οφειλών ύψους 327,4 εκατ. ευρώ για το χρονικό διάστημα 1/7/2020 – 30/06/2021 έναντι 1,7 δις ευρώ για το χρονικό διάστημα 1/7/2019 – 30/06/2020) και αφετέρου στη μειωμένη εισροή νέων οφειλών εξαιτίας των μέτρων αντιμετώπισης των επιπτώσεων του COVID-19 σε ορισμένους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας. Παράλληλα, αναφορικά με το σκέλος των εκροών, σημαντικές διαγραφές οφειλών πραγματοποιήθηκαν κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2020 σε συνέχεια ενημέρωσης του μητρώου του e-ΕΦΚΑ κατόπιν διασταύρωσης στοιχείων.

Αναλυτικότερα, στην κατηγορία οφειλής μεταξύ 10.000 και 100.000 ευρώ παρατηρείται η μεγαλύτερη μείωση κύριων οφειλών προς τα ασφαλιστικά ταμεία (κατά 423,9 εκατ. ευρώ). Παράλληλα μείωση σημειώθηκε και στις κύριες οφειλές που ανήκουν στην κατηγορία μεταξύ 500 και 10.000 ευρώ, στην οποία καταγράφεται το μεγαλύτερο μέρος (58%) των μητρώων (μείωση κατά 308,3 εκατ. ευρώ). Αντίθετα, στην κατηγορία οφειλής άνω του 1.000.000 ευρώ εντοπίζεται η μεγαλύτερη αύξηση του ύψους των κύριων οφειλών (κατά 171,5 εκατ. ευρώ).

Πίνακας 5 Κατανομή πλήθους μητρώων οφειλετών με χρέη προς τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης⁷

⁶ Οι συνολικές οφειλές περιλαμβάνουν τις κύριες οφειλές ύψους 24,7 δις ευρώ και τα πρόσθετα τέλη ύψους 13,3 δις ευρώ.

⁷ Τα μητρώα οφειλετών δεν αντιστοιχούν σε διακριτούς οφειλέτες καθώς κάποιοι οφειλέτες έχουν περισσότερα από ένα μητρώα, γεγονός που οφείλεται στην ένταξη οφειλών που δημιούργησαν στον ΕΦΚΑ από το 2017 και μετά ήδη υφιστάμενοι οφειλέτες των τέως Ταμείων (ΟΑΕΕ, ΕΤΑΑ κ.λπ.) και οι οποίες ξεκίνησαν να καταχωρούνται κατά το 2019 σε νέα μητρώα.

Έκθεση Β τριμήνου 2021

Εύρος οφειλής (ευρώ)	Πλήθος μητρώων οφειλετών δεύτερο τρίμηνο 2020	Πλήθος μητρώων οφειλετών δεύτερο τρίμηνο 2021	Μεταβολή πλήθους μητρώων οφειλετών
<50	83.110	106.009	22.899
50-500	217.589	192.491	-25.098
500-10.000	1.208.938	1.129.604	-79.334
10.000-100.000	477.746	472.663	-5.083
100.000-1.000.000	47.744	50.462	2.718
>1.000.000	2.013	2.128	115
Σύνολο	2.037.140	1.953.357	-83.783

Πηγή: ΚΕΑΟ

Πίνακας 6 Κατανομή κύριων οφειλών προς τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης, σε εκατ. ευρώ

Εύρος οφειλής (ευρώ)	Ληξιπρόθεσμες οφειλές δεύτερο τρίμηνο 2020	Ληξιπρόθεσμες οφειλές δεύτερο τρίμηνο 2021	Μεταβολή ληξιπρόθεσμων οφειλών
<50	1,1	1,4	0,3
50-500	45,4	37,8	-7,6
500-10.000	3.331,5	3.023,2	-308,3
10.000-100.000	11.201,5	10.777,7	-423,9
100.000-1.000.000	6.187,3	6.292,0	104,7
>1.000.000	4.393,6	4.565,1	171,5
Σύνολο	25.160,3	24.697,2	-463,2

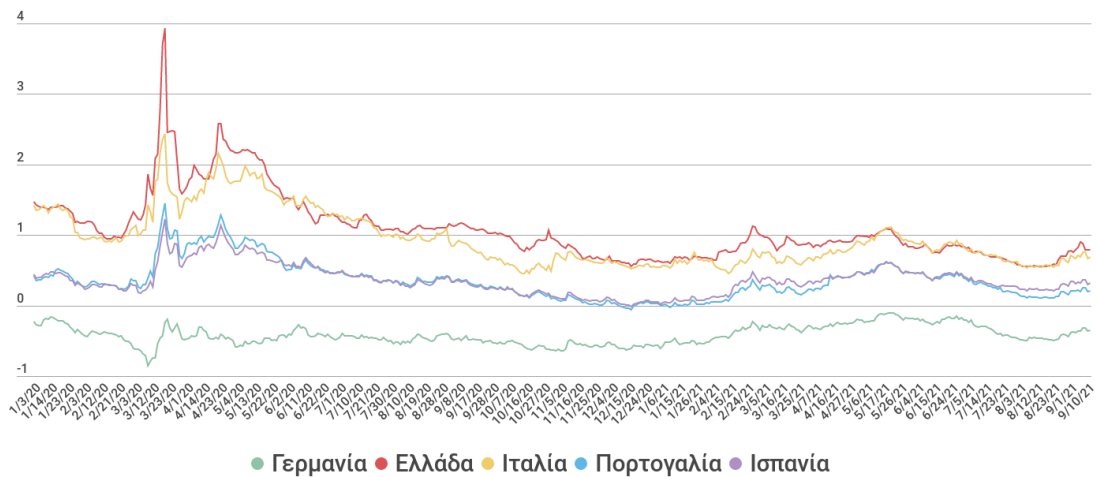
Πηγή: ΚΕΑΟ

2.3. Δημόσιο χρέος

Οι αποδόσεις των δεκαετών τίτλων

Παρά τις αβεβαιότητες στις διεθνείς αγορές, οι αποδόσεις των δεκαετών τίτλων του ελληνικού κράτους παραμένουν σταθερά χαμηλές και τείνουν να εξισωθούν με εκείνες της Ιταλίας.

Διάγραμμα 9 Αποδόσεις δεκαετών ομολόγων

Η διαφορά (spread) των ελληνικών 10ετών τίτλων από τους αντίστοιχους της Ευρωζώνης έχει περιοριστεί. Συγκεκριμένα, στις 10 Σεπτεμβρίου, η διαφορά από τους γερμανικούς τίτλους είχε διαμορφωθεί στις 113,2 μονάδες βάσης, από τους πορτογαλικούς τίτλους στις 57,4 μονάδες βάσης και ήταν πάνω ιταλικούς τίτλους κατά 9,9 μονάδες βάσης.

Καταλυτικό ρόλο στη μείωση των αποδόσεων των ελληνικών κρατικών ομολόγων και στη σύγκλισή τους προς τις αποδόσεις των άλλων χωρών της Ευρωζώνης έπαιξε η συμπερίληψή τους στο έκτακτο πρόγραμμα αγοράς τίτλων λόγω της πανδημίας (PEPP) της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Ωστόσο, η αβεβαιότητα για την εποχή μετά το PEPP αναμένουμε να αρχίσει να ενσωματώνεται στις αποδόσεις. Από την άλλη πλευρά, οι πρόσφατες αναβαθμίσεις της πιστοληπτικής αξιολόγησης της ελληνικής οικονομίας (S&P, Scope Ratings, DBRS) αντανακλούν τις θετικές προοπτικές της οικονομίας.

Εκδόσεις ομολόγων και εντόκων γραμματίων

Σύμφωνα με τον ΟΔΔΗΧ, την 1^η Σεπτεμβρίου 2021 το ελληνικό δημόσιο άντλησε 2,5 δις ευρώ εκ των οποίων 1,5 δις ευρώ από την επανέκδοση πενταετούς ομολόγου με απόδοση 0,02% και μηδενικό κουπόνι καθώς και 1,0 δις ευρώ από την επανέκδοση του τριακονταετούς ομολόγου με απόδοση 1,675% και κουπόνι 1,875%. Η απόδοση του πενταετούς ήταν μειωμένη από την έκδοση του Μαΐου του 2021 (απόδοση 0,172%) καθώς και του τριακονταετούς σε σχέση με την έκδοση του Μαρτίου του 2021 (απόδοση 1,956%). Οι προσφορές των επενδυτών (που ξεπέρασαν τους 300) ανήλθαν σε επίπεδα υψηλότερα των 18,9 δις ευρώ (9,3 δις ευρώ για το πενταετές και 9,6 δις ευρώ για το τριακονταετές).

Στη δημοπρασία του πενταετούς, έντονη ήταν η συμμετοχή των ξένων επενδυτών (82%). Οι κυριότερες συμμετοχές είχαν ως εξής: 48% από το Ηνωμένο Βασίλειο, 15% από τη Γαλλία, 7% οι Σκανδιναβικές χώρες, 4% από Αυστρία-Γερμανία, από 2% Ιταλία, ΗΠΑ και λοιπή Ευρώπη και από 1% η Ιβηρική και ο υπόλοιπος κόσμος. Σχετικά με το είδος των επενδυτών που συμμετείχαν, το 48% ήταν Διαχειριστές Περιουσιακών Στοιχείων (Asset Managers), το

23% Τράπεζες, το 19% ήταν Hedge funds, το 7% Ασφαλιστικά-Συνταξιοδοτικά Ταμεία και 3% Κεντρικές Τράπεζες και επίσημος τομέας.

Αντίστοιχο ήταν το ενδιαφέρον των ξένων επενδυτών και στην επανέκδοση του τριακονταετούς ομολόγου (85%). Οι κυριότερες συμμετοχές είχαν ως εξής: 29% από το Ηνωμένο Βασίλειο, 23% από τη Γαλλία, 10% από Αυστρία-Γερμανία, από 6% ΗΠΑ και λοιπή Ευρώπη, 5% η Ιβηρική, 4% οι Σκανδιναβικές χώρες και από 1% η Ιταλία και ο υπόλοιπος κόσμος. Όσον αφορά τη σύνθεση των επενδυτών που συμμετείχαν το 44% ήταν Διαχειριστές περιουσιακών στοιχείων, το 34% Τράπεζες, το 12% ήταν Hedge funds, το 7% Ασφαλιστικά-Συνταξιοδοτικά Ταμεία και το 3% κεντρικές τράπεζες και επίσημος τομέας.

Στις 8 Σεπτεμβρίου 2021 διενεργήθηκε δημοπρασία εντόκων γραμματίων 52 εβδομάδων ύψους 625 εκατ. ευρώ. Η απόδοση διαμορφώθηκε στο -0,31%, αμετάβλητη από τη δημοπρασία της 9^{ης} Ιουνίου 2021.

Στις 25 Αυγούστου 2021 διενεργήθηκε δημοπρασία εντόκων γραμματίων 26 εβδομάδων ύψους 625 εκατ. ευρώ. Η απόδοση διαμορφώθηκε στο -0,39%, αμετάβλητη από τη δημοπρασία της 28^{ης} Ιουλίου 2021.

Ενθαρρυντικό ήταν το αποτέλεσμα της δημοπρασίας των εντόκων γραμματίων 13 εβδομάδων, που διενεργήθηκε στις 4 Αυγούστου 2021, ύψους 625 εκατ. ευρώ. Η απόδοση διαμορφώθηκε στο -0,40% αμετάβλητη από τη δημοπρασία της 7^{ης} Ιουλίου 2021.

Αξιολόγηση της βιωσιμότητας χρέους από το ΔΝΤ

Σύμφωνα με το ΔΝΤ, η Ελλάδα διατηρεί την ικανότητα της να αποπληρώσει το Ταμείο τόσο στο βασικό σενάριο όσο και στα διάφορα αρνητικά σενάρια της ανάλυσης βιωσιμότητας του χρέους. Οι συνθήκες χρηματοδότησης παραμένουν ευνοϊκές καθώς μετά από την αστάθεια κατά την έναρξη της πανδημίας, οι αποδόσεις των ελληνικών ομολόγων ομαλοποιήθηκαν και έχουν φθάσει σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα. Η κυβέρνηση χρησιμοποίησε το ταμειακό απόθεμα στην αρχή της πανδημίας, αλλά το αναπλήρωσε μέσω της πρόσβασης στις αγορές, αξιοποιώντας την αγορά ομολόγων πέντε φορές το 2020 (συνολικά 12 δις ευρώ), γεγονός που διατήρησε σε μεγάλο βαθμό το ταμειακό απόθεμα (cash buffer) της κυβέρνησης (31 δις ευρώ στο τέλος του 2020). Επιπλέον, μετά την αναβάθμιση του ελληνικού χρέους από τη Moody's σε Ba3 τον Νοέμβριο του 2020, η S&P αύξησε επίσης την αξιολόγησή του σε BB τον Απρίλιο του 2021.⁸

Η Ελλάδα αναμένεται να εξυπηρετήσει τις υποχρεώσεις της προς το Ταμείο σύμφωνα με το βασικό σενάριο. Πρόσθετες διασφαλίσεις περιλαμβάνουν το ταμειακό απόθεμα ασφαλείας (cash buffer), το οποίο θα παραμείνει επαρκές για να καλύψει τις εκκρεμείς πιστώσεις του ταμείου ακόμη και σε ένα δυσμενές σενάριο, και το τρέχον, χαμηλό κόστος κρατικού δανεισμού. Αναμένεται επίσης ότι η ΕΕ και η ΕΚΤ θα επεκτείνουν την στήριξη υπό ένα γενικευμένο δυσμενές σενάριο λόγω του COVID-19, το οποίο θα μπορούσε να συμβάλει στην

⁸ Στις 10 Σεπτεμβρίου 2021 η Scope Ratings αναβάθμισε την πιστοληπτική ικανότητα της ελληνικής οικονομίας σε BB+ από BB με σταθερές προοπτικές.

κάλυψη των χρηματοδοτικών κενών και να επιτρέψει στην Ελλάδα να παραμείνει ικανή ως προς την εξυπηρέτηση του χρέους της.

Σύμφωνα με το ΔΝΤ το δημόσιο χρέος της Ελλάδας παραμένει βιώσιμο μεσοπρόθεσμα. Η πανδημία αναμένεται να μειώσει μόνιμα το επίπεδο του ονομαστικού ΑΕΠ και αναδεικνύει τις προκλήσεις της διατήρησης υψηλών πρωτογενών πλεονασμάτων, ωστόσο ο συνολικός αντίκτυπος της στη βιωσιμότητα του χρέους μετριάζεται από τη μεγάλη μείωση των επιτοκίων. Ενώ ένας εφικτός συνδυασμός πολιτικών και επιτοκίων θα μπορούσε να επιτύχει μια βιώσιμη δυναμική του χρέους ακόμη και μακροπρόθεσμα, η αβεβαιότητα είναι πολύ μεγάλη για να καταλήξει το Ταμείο σε μια σταθερή εκτίμηση. Η αβεβαιότητα αυτή πηγάζει από το κατά πόσον: (α) η δυναμική των μεταρρυθμίσεων θα είναι επαρκής για να καλύψει το επενδυτικό κενό και να ξεπεραστούν τα δυσμενή δημογραφικά προβλήματα (β) οι δημοσιονομικοί κανόνες σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης που θα ισχύσουν στο μέλλον θα είναι εφικτοί και συμβατοί με την ανάπτυξη και κυρίως, (γ) σε ποιο βαθμό τα επιτόκια των ελληνικών κρατικών ομολόγων θα παραμείνουν χαμηλά, καθώς το επίσημο χρέος θα αντικατασταθεί με χρηματοδότηση από την αγορά κατά τις επόμενες τέσσερις δεκαετίες. Το εξωτερικό χρέος και η αρνητική καθαρή διεθνής επενδυτική θέση είναι επίσης σε υψηλά επίπεδα και αναμένεται να μειωθούν μόνο σταδιακά μεσοπρόθεσμα, υπό την προϋπόθεση ότι θα αποφευχθούν μακροοικονομικοί κλυδωνισμοί και αποκλίνουσες πολιτικές.

3. Διαρθρωτικές εξελίξεις

3.1. Κοινωνική ασφάλιση

Η εκτέλεση του προϋπολογισμού των ασφαλιστικών ταμείων για το δεύτερο τρίμηνο του 2021 εμφανίζει έλλειμα 375 εκατ. ευρώ, αυξημένο κατά 202 εκατ. ευρώ σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2020 (έλλειμμα 173 εκατ. ευρώ), καθώς τα έσοδα είναι αυξημένα κατά περισσότερο από 1,2 δις ευρώ και οι δαπάνες αυξημένες κατά περισσότερο από 1,4 δις ευρώ, κυρίως λόγω των αυξημένων δαπανών για καταβολή συντάξεων, γεγονός που σε μεγάλο βαθμό εξηγείται από τη μείωση του πλήθους των εκκρεμών και ληξιπρόθεσμων αιτήσεων συνταξιοδότησης και κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2021 έναντι της αντίστοιχης περιόδου του 2020, όπως αναλυτικά φαίνεται στον Πίνακα 10. Στην αύξηση των δαπανών συντελούν και οι “αποδόσεις προς τρίτους”, οι οποίες στο προηγούμενο τρίμηνο εμφανίζονταν μειωμένες σε σχέση με την αύξηση των “εισπράξεων υπέρ τρίτων”.

Ειδικότερα, στο εξάμηνο Ιανουαρίου-Ιουνίου 2021, τα έσοδα από εισφορές και ρυθμίσεις οφειλών είναι αυξημένα κατά 433 εκατ. ευρώ, οι μεταβιβάσεις από τον κρατικό προϋπολογισμό είναι αυξημένες κατά 347 εκατ. ευρώ και οι εισπράξεις υπέρ τρίτων είναι αυξημένες κατά 563 εκατ. ευρώ, ενώ τα άλλα έσοδα είναι μειωμένα κατά 122 εκατ. ευρώ.

Πίνακας 7 Εκτέλεση προϋπολογισμού κοινωνικής ασφάλισης, Ιανουάριος – Ιούνιος 2021, σε εκατ. ευρώ

	Α Εξάμηνο 2020	Α Εξάμηνο 2021	Διαφορά
ΕΣΟΔΑ	20.001	21.222	1.221
Εισφορές και ρυθμίσεις οφειλών	6.952	7.385	433
Μεταβιβάσεις από κρατικό προϋπολογισμό	6.700	7.047	347
Εισπράξεις υπέρ τρίτων	5.405	5.968	563
Άλλα έσοδα	945	823	- 122
ΔΑΠΑΝΕΣ	20.174	21.597	1.423
Συντάξεις (κύριες και επικουρικές)	14.135	14.721	586
Άλλες παροχές και εφάπαξ	340	488	148
Αποδόσεις προς τρίτους	5.216	5.798	582
Άλλες δαπάνες	482	590	108
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ	- 173	- 375	- 202

Σημείωση: Οι μικρές αποκλίσεις στα σύνολα οφείλονται σε στρογγυλοποιήσεις.

Πηγή: Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων

Οι δαπάνες για την καταβολή συντάξεων (κύριων και επικουρικών) είναι αυξημένες κατά 586 εκατ. ευρώ, οι άλλες παροχές και εφάπαξ αυξημένες κατά 148 εκατ. ευρώ, οι αποδόσεις προς τρίτους είναι αυξημένες κατά 582 εκατ. ευρώ και οι άλλες δαπάνες αυξημένες κατά 108 εκατ. ευρώ.

Στο τέλος Ιουνίου 2021 ο e-ΕΦΚΑ κατέβαλλε⁹ 2.707.392 συντάξεις (που αντιστοιχούν σε 2.433.921 συνταξιούχους), αριθμός οριακά αυξημένος σε σχέση με τον Μάρτιο 2021 που καταβλήθηκαν 2.703.848 συντάξεις (σε 2.433.926 συνταξιούχους), αλλά μειωμένος σε σχέση με τον Μάρτιο 2020 (2.712.694 συντάξεις σε 2.460.535 συνταξιούχους).

Σύμφωνα με τα στοιχεία που έθεσε στη διάθεσή μας ο e-ΕΦΚΑ και τα στοιχεία της έκθεσης “ΑΤΛΑΣ” για τον Ιούνιο 2021, ο συνολικός αριθμός των εκκρεμών αιτήσεων συνταξιοδότησης¹⁰ μειώθηκε από 142.134 στο τέλος του 1^{ου} τριμήνου 2021 (και εκτιμώμενη δαπάνη περίπου 528,5 εκατ. ευρώ) σε 130.510 (και εκτιμώμενη δαπάνη περίπου 393,5 εκατ. ευρώ) στο τέλος του 2^{ου} τριμήνου 2021. Οι ληξιπρόθεσμες (εκκρεμείς πάνω από 90 ημέρες) αιτήσεις συνταξιοδότησης μειώθηκαν από 108.893 στο τέλος Μαρτίου 2021 (εκτιμώμενη δαπάνη περίπου 509,7 εκατ. ευρώ) σε 100.107 στο τέλος Ιουνίου 2021 (εκτιμώμενη δαπάνη περίπου 377,4 εκατ. ευρώ). Στον επόμενο πίνακα φαίνεται η εξέλιξη των εκκρεμών και των ληξιπρόθεσμων αιτήσεων συνταξιοδότησης στο τέλος κάθε τριμήνου για τα έτη 2019 - 2021, καθώς και η σχετική εκτιμώμενη δαπάνη¹¹.

Πίνακας 8 Αριθμός και εκτιμώμενα ποσά εκκρεμών και ληξιπρόθεσμων αιτήσεων συνταξιοδότησης στο τέλος κάθε τριμήνου κατά τα έτη 2019-2021 (ποσά σε ευρώ)

	Εκκρεμείς συντάξεις	Οφειλόμενο ποσό εκκρεμών συντάξεων (εκτίμηση)	Ληξιπρόθεσμες συντάξεις	Οφειλόμενο ποσό ληξιπρόθεσμων συντάξεων (εκτίμηση)
1 ^ο Τρίμηνο 2019	125.155	451.698.717	92.911	440.370.509
2 ^ο Τρίμηνο 2019	136.345	483.883.698	104.206	472.158.723
3 ^ο Τρίμηνο 2019	153.589	554.251.939	118.040	541.464.666
4 ^ο Τρίμηνο 2019	164.682	603.854.945	127.155	588.769.476
1 ^ο Τρίμηνο 2020	171.587	651.237.031	137.334	637.709.923
2 ^ο Τρίμηνο 2020	176.445	712.356.958	147.928	704.632.417
3 ^ο Τρίμηνο 2020	180.405	707.281.620	145.397	694.249.296
4 ^ο Τρίμηνο 2020	158.966	619.203.861	125.747	599.803.417
1 ^ο Τρίμηνο 2021	142.134	528.466.145	108.893	509.743.222
2 ^ο Τρίμηνο 2021	130.510	393.457.246 *	100.107	377.405.522 *

* Η μείωση της εκτιμώμενης δαπάνης για την πληρωμή των εκκρεμών και ληξιπρόθεσμων αιτήσεων συνταξιοδότησης κατά το 2^ο τρίμηνο 2021 οφείλεται στην απόδοση προκαταβολών σύνταξης σε αιτούντες-δικαιούχους σύνταξης από τον Απρίλιο 2021 και μετά.

Πηγή: “ΑΤΛΑΣ” Ιουνίου 2021

Σημειώνεται ότι ο αριθμός των νέων αιτήσεων για συνταξιοδότηση στον e-ΕΦΚΑ αυξάνεται από το 2017 (145.555 νέες αιτήσεις) μέχρι το 2019 (165.944 νέες αιτήσεις), μειώνεται το 2020 (161.719 νέες αιτήσεις), ενώ για το 2021 ο αριθμός των νέων αιτήσεων κύριας σύνταξης εμφανίζεται αυξημένος συγκρινόμενος με το 2020 τόσο στο 1^ο τρίμηνο (40.298 συνολικά νέες

⁹ Σύμφωνα με τα στοιχεία που έθεσε στη διάθεσή μας το Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων.

¹⁰ Δεν περιλαμβάνονται εκείνες που αφορούν συνταξιοδότηση με διεθνείς κανόνες.

¹¹ Επισημαίνεται ότι πιθανές διαφορές με τα στοιχεία που αναφέρονταν σε προηγούμενες εκθέσεις μας οφείλονται σε αναθεώρηση των σχετικών στοιχείων από τις αρμόδιες υπηρεσίες του e-ΕΦΚΑ.

αιτήσεις κύριας σύνταξης το 2020 και 42.115 το 2021) όσο και στο 2^ο τρίμηνο (32.751 συνολικά νέες αιτήσεις κύριας σύνταξης το 2^ο τρίμηνο 2020 και 41.790 το 2^ο τρίμηνο 2021). Σύμφωνα με τον e-ΕΦΚΑ¹² το πλήθος των νέων αιτήσεων αναμένεται να μειωθεί το 2021 συγκρινόμενο με το 2020, αν και η εκτίμηση για το πλήθος των νέων αιτήσεων κύριας σύνταξης αναθεωρήθηκε προς τα πάνω τον Ιούνιο σε σχέση με τον Μάρτιο (από 155.000 συνολικά εκτιμώμενες αιτήσεις για το 2021 τον Μάρτιο 2021 σε 160.000 τον Ιούνιο 2021).

3.2. Κοινωνική πρόνοια

Ο Οργανισμός Προνοιακών Επιδομάτων Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΟΠΕΚΑ), έχει καταβάλει μέχρι και τον Ιούνιο 2021, 1,56 δις ευρώ.

Πίνακας 9 Δαπάνη καταβολής επιδομάτων ΟΠΕΚΑ, Β τρίμηνο 2020-2021, σε ευρώ

	Β Τρίμηνο 2020	Β Τρίμηνο 2021
Στέγασης	94.001.926	196.049.480
Ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα	157.222.455	350.472.077
Αναπηρικά	205.312.703	424.135.144
Ανασφάλιστοι υπερήλικες	24.118.111	42.329.374
Επίδομα κοινωνικής αλληλεγγύης υπερηλίκων	10.073.325	24.549.162
Γέννησης*	25.275.000	75.049.000
Οικογενειακά	184.344.811	302.041.411**
Πρόγραμμα "ΓΕΦΥΡΑ"	-	141.955.882
Άλλα επιδόματα	3.440.372	8.444.982
ΣΥΝΟΛΟ	703.788.703	1.565.026.512

Σημείωση: Στα "Άλλα επιδόματα" περιλαμβάνονται τα επιδόματα στεγαστικής συνδρομής, ομογενών, ορεινών & μειονεκτικών περιοχών, τα έξοδα κηδείας, η συνεισφορά του Δημοσίου στα κόκκινα δάνεια και το επίδομα στα προστατευόμενα τέκνα θανόντων σε φυσικές καταστροφές.

* Το επίδομα γέννησης έχει τεθεί σε ισχύ τον Ιανουάριο 2020 και καταβλήθηκε για πρώτη φορά τον Μάρτιο 2020.

** Περιλαμβάνει και την καταβολή του επιδόματος αναδοχής (πρώτη καταβολή τον Ιούνιο 2021).

Πηγή: ΟΠΕΚΑ

Ενδεικτικά, για προνοιακά αναπηρικά επιδόματα καταβλήθηκαν περισσότερα από 424 εκατ. ευρώ, για επιδόματα στέγασης και στεγαστικής συνδρομής περίπου 198,2 εκατ. ευρώ. Για οικογενειακά επιδόματα και επιδόματα παιδιών καταβλήθηκαν περίπου 416 εκατ. ευρώ (στα οποία περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, περίπου 75 εκατ. ευρώ για επίδομα γέννησης σε 73.821 δικαιούχους, 39.000 ευρώ σε προστατευόμενα τέκνα θανόντων σε φυσικές καταστροφές και, με πρώτη καταβολή τον Ιούνιο 2021, 6.146 ευρώ ως επίδομα αναδοχής σε 116 δικαιούχους). Δαπάνη περίπου 350,5 εκατ. ευρώ αφορούσε την καταβολή του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, ενώ καταβλήθηκαν περίπου 24,5 εκατ. ευρώ ως επίδομα κοινωνικής αλληλεγγύης υπερηλίκων και 42,3 εκατ. ευρώ σε ανασφάλιστους υπερήλικες. Η συνεισφορά του Δημοσίου για την προστασία της κύριας κατοικίας οφειλετών (κόκκινα δάνεια) ανήρθε σε 1,3 εκατ. ευρώ, ενώ για το πρόγραμμα "Γέφυρα" (πρόγραμμα επιδότησης

¹² Όπως φαίνεται από την έκθεση "ΑΤΛΑΣ" Ιουνίου 2021.

α΄ κατοικίας ως μέτρο προστασίας των πολιτών απέναντι στις επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19), η πρώτη καταβολή του οποίου έγινε τον Νοέμβριο 2020, καταβλήθηκαν το 2021 μέχρι τον Ιούνιο περίπου 142 εκατ. ευρώ.

Στον επόμενο πίνακα φαίνεται αναλυτικά ο αριθμός των δικαιούχων επιδομάτων του ΟΠΕΚΑ, ανά επίδομα ανά μήνα για το Β τρίμηνο των ετών 2020 και 2021. Στον πίνακα αυτόν φαίνεται ότι, με εξαίρεση το επίδομα ανασφάλιστων υπερηλίκων, ο αριθμός των δικαιούχων είναι αυξημένος κατά το Β τρίμηνο του 2021 συγκρινόμενος με το Β τρίμηνο 2020.

Πίνακας 10 Αριθμός δικαιούχων επιδομάτων ΟΠΕΚΑ, Β τρίμηνο 2020-2021

	Β Τρίμηνο 2020			Β Τρίμηνο 2021		
	ΑΠΡΙΛΙΟΣ	ΜΑΪΟΣ	ΙΟΥΝΙΟΣ	ΑΠΡΙΛΙΟΣ	ΜΑΪΟΣ	ΙΟΥΝΙΟΣ
Στέγασης	263.888	268.703	243.082	277.259	281.494	252.668
Ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα	236.831	241.776	240.066	273.150	275.754	261.622
Αναπηρικά	166.225	165.984	165.890	170.517	171.248	171.947
Ανασφάλιστοι υπερηλίκες	21.463	22.292	22.140	20.157	19.993	19.842
Επίδομα κοινωνικής αλληλεγγύης υπερηλίκων	12.194	12.371	12.530	14.946	15.115	15.205
Γέννησης*	6.313	5.652	12.273	12.297	11.420	12.212
Οικογενειακά		711.527			726.536	116
Πρόγραμμα "ΓΕΦΥΡΑ" **	-	-	-	75.370	75.368	75.666
Άλλα επιδόματα	9.268	11.828	9.616	10.874	10.680	10.473

Σημείωση: Στα "Άλλα επιδόματα" περιλαμβάνονται τα επιδόματα στεγαστικής συνδρομής, ομογενών, ορεινών & μειονεκτικών περιοχών, τα έξοδα κηδείας, η συνεισφορά του Δημοσίου στα κόκκινα δάνεια και το επίδομα στα προστατευόμενα τέκνα θανόντων σε φυσικές καταστροφές.

* Το επίδομα γέννησης έχει τεθεί σε ισχύ τον Ιανουάριο 2020 και καταβλήθηκε για πρώτη φορά τον Μάρτιο 2010.

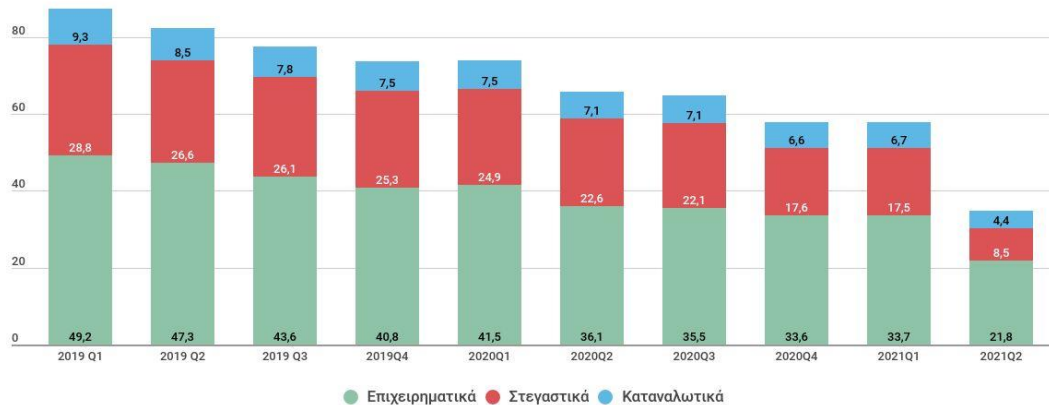
** Η πρώτη καταβολή για το πρόγραμμα ΓΕΦΥΡΑ έγινε τον Νοέμβριο 2020.

Πηγή: ΟΠΕΚΑ

3.3. Τράπεζες

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος (ΤτΕ), οι ελληνικές τράπεζες σημείωσαν πρόοδο στη μείωση των ΜΕΔ, τα οποία διαμορφώθηκαν στο τέλος Ιουνίου 2021 σε 34,6 δις ευρώ, μειωμένα κατά 31,3 δις ευρώ συγκριτικά με το τέλος Ιουνίου 2020.

Διάγραμμα 10 Εξέλιξη μη εξυπηρετούμενων δανείων, σε δις ευρώ

Τον Ιούνιο 2021 ο λόγος των ΜΕΔ¹³ προς το σύνολο των δανείων παρέμεινε σε υψηλό επίπεδο (21,3%) αν και σημαντικά μειωμένος σε σύγκριση με το τέλος Μαρτίου 2021 (32,9%). Ως προς τις επιμέρους κατηγορίες χαρτοφυλακίων, ο λόγος διαμορφώθηκε σε 20,4% για το στεγαστικό, 33,6% για το καταναλωτικό και 20,2% για το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο.

Αυτή η εντυπωσιακή μείωση των ΜΕΔ είναι αποτέλεσμα της εφαρμογής του σχεδίου «Ηρακλής» και προέρχεται κατά κύριο λόγο από τις τιτλοποιήσεις των δανείων. Σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσίευσε η Τράπεζα της Ελλάδος, τα δάνεια που μεταβιβάστηκαν στις Εταιρίες Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις (ΕΔΑΔΠ) κατά το β' τρίμηνο του 2021 έφτασαν στα 19 περίπου δις ευρώ (11,7 δις επιχειρηματικά, 6 δις στεγαστικά και 1,3 δις καταναλωτικά). Επισημαίνουμε, ωστόσο, ότι αυτή η διαδικασία απαλλάσσει τις τράπεζες από τα προβληματικά στοιχεία του ενεργητικού τους, όχι όμως και τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά που εξακολουθούν να οφείλουν αυτά τα ποσά. Τέλος, πρόσθετο ρόλο στη μείωση των ΜΕΔ έπαιξε και η υιοθέτηση του προγράμματος ΓΕΦΥΡΑ καθώς και οι αναστολές και ρυθμίσεις δανείων λόγω της πανδημίας.

3.4. Αποκρατικοποιήσεις

Τον Σεπτέμβριο, η ΔΕΗ Α.Ε., ενημέρωσε ότι ολοκληρώθηκε η διαδικασία υποβολής προσφορών για την πώληση του 49% των μετοχών της ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε.. Πλειοδότης αναδείχθηκε η Spear WTE Investments Sarl, μέλος του Macquarie Infrastructure and Real Assets Group (MIRA), με προσφορά που αποτιμά το 49% της αξίας του ΔΕΔΔΗΕ (Enterprise Value) σε 2,12 δις ευρώ συμπεριλαμβάνοντας το αντίστοιχο (pro-rata) καθαρό χρέος ύψους 804 εκατ. ευρώ. Η προσφορά παραπέμπει σε μία αποτίμηση η οποία ανέρχεται στο 151% της Ρυθμιζόμενης

¹³ Τα στοιχεία αφορούν σε εντός ισολογισμού δάνεια (προ προβλέψεων) των Ελληνικών εμπορικών και συνεταιριστικών τραπεζών που λειτουργούσαν στην υπό μελέτη περίοδο. Στα μη εξυπηρετούμενα δάνεια (ΜΕΔ) περιλαμβάνονται δάνεια με καθυστέρηση μεγαλύτερη των 90 ημερών και δάνεια αβέβαιης είσπραξης χωρίς τη ρευστοποίηση εξασφάλισης, ανεξαρτήτως ημερών καθυστέρησης. Δεν περιλαμβάνονται "ανοίγματα" σε χρεωστικά μέσα εκτός δανείων ούτε στοιχεία εκτός ισολογισμού (π.χ. εγγυητικές επιστολές).

Περιουσιακής Βάσης. Η τελική απόφαση θα ληφθεί από τα αρμόδια εταιρικά όργανα της ΔΕΗ Α.Ε..

Το πρόγραμμα αποκρατικοποιήσεων του ΤΑΙΠΕΔ επηρεάζεται από τις δυσμενείς επιπτώσεις που επιφέρει στην παγκόσμια και εγχώρια οικονομία η πανδημία του κορωνοϊού COVID-19. Σύμφωνα με τις επίσημες ανακοινώσεις υπήρξαν οι ακόλουθες εξελίξεις:

- Τον Ιούνιο, ολοκληρώθηκε η πώληση και μεταβίβαση της «Ελληνικό Α.Ε.». Συγκεκριμένα, υπογράφηκε από το ΤΑΙΠΕΔ και την HELLINIKON GLOBAL I S.A., θυγατρική της Lamda Development, το Ιδιωτικό Συμφωνητικό Μεταβίβασης Μετοχών για την απόκτηση του 100% του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας «Ελληνικό Α.Ε.». Το ΤΑΙΠΕΔ εισέπραξε το ποσό των 300 εκατ. ευρώ ως πρώτη δόση από το τίμημα των συνολικά 915 εκατ. ευρώ και επιπλέον, παρέλαβε την εγγυητική επιστολή πιστούμενου τιμήματος μέγιστου ποσού 347,2 εκατ. ευρώ.
- Τον Ιούλιο, ολοκληρώθηκε η ανάδειξη Πλειοδοτών για τέσσερα ακίνητα που είχαν ενταχθεί σε διαγωνιστική διαδικασία μέσα από την ηλεκτρονική πλατφόρμα e-Auction και τον ιστότοπο <https://www.e-publicrealestate.gr/>, αποφέροντας συνολικά έσοδα για το Ταμείο και το Ελληνικό Δημόσιο, ύψους 4,24 εκατ. ευρώ. Ειδικότερα, αναδείχθηκαν Πλειοδότες για τα παρακάτω ακίνητα του e-Auction IX: 1) Για την μεταβίβαση του δικαιώματος επιφανείας για 99 χρόνια του Ξενία Ιαματικής Πηγής Κύθνου, ιδιώτης με προσφορά 2,86 εκατ. ευρώ. 2) Για την πώληση πολυώροφου κτιρίου γραφείων στην Αθήνα (οδός Ιπποκράτους), ιδιώτης με προσφορά 0,95 εκατ. ευρώ. 3) Για την πώληση οροφωδιαμερίσματος Γ' ορόφου σε πολυώροφο κτίριο στην Αθήνα (Αιόλου & Ερμού), η Cosmopolitan Επενδύσεων ΑΕΕ με προσφορά 0,28 εκατ. ευρώ. 4) Για την πώληση του πρώην Ειρηνοδικείου στην Κλειτορία Αχαΐας (διώροφο κτίσμα), ο Δήμος Καλαβρύτων με προσφορά 0,15 εκατ. ευρώ.
- Τον Αύγουστο, το ΤΑΙΠΕΔ αποδέχθηκε την βελτιωμένη δεσμευτική οικονομική προσφορά που κατέθεσε η ένωση προσώπων ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ Α.Ε. – EGIS PROJECTS S.A., για την παραχώρηση του δικαιώματος χρήσης και εκμετάλλευσης του αυτοκινητοδρόμου της Εγνατίας Οδού και τριών κάθετων οδικών αξόνων της, για χρονική περίοδο 35 ετών, και ανακήρυξε την ένωση προσώπων ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ Α.Ε. – EGIS PROJECTS S.A. ως Προτιμητέο Επενδυτή. Η βελτιωμένη δεσμευτική προσφορά προβλέπει την καταβολή εφάπαξ τιμήματος στο ΤΑΙΠΕΔ που ανέρχεται σε 1.496,1 εκατ. ευρώ. Επιπλέον του ανωτέρω τιμήματος, το σύνολο των αναμενόμενων ετήσιων εσόδων που θα εισπράξει το Ελληνικό Δημόσιο από τη λειτουργία του αυτοκινητοδρόμου κατά τη διάρκεια της παραχώρησης εκτιμάται ότι θα υπερβεί τα 850 εκατ. ευρώ (7,5% επί των ετήσιων ακαθάριστων εσόδων διοδίων, ΣΕΑ κτλ.) σύμφωνα με τις προβλέψεις του χρηματοοικονομικού μοντέλου του αναδόχου. Ακόμη, οι επενδύσεις (υποχρεωτικές εργασίες) που ο ανάδοχος υποχρεούται να χρηματοδοτήσει και να υλοποιήσει σε χρονικό ορίζοντα 5 ετών ανέρχονται σε ποσό περίπου 420 εκατ. ευρώ.
- Τον Σεπτέμβριο, το ΤΑΙΠΕΔ προχώρησε στην αποσφράγιση της βελτιωμένης οικονομικής προσφοράς που κατέθεσε η ITALGAS SpA για την από κοινού πώληση με

την «Ελληνικά Πετρέλαια ΑΕ» (ΕΛΠΕ) του 100% του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας «ΔΕΠΑ Υποδομών ΑΕ». Η βελτιωμένη δεσμευτική προσφορά ανέρχεται σε 733 εκατ. ευρώ. Το Διοικητικό Συμβούλιο του Ταμείου την απεδέχθη και ανακήρυξε την ITALGAS SpA ως Προτιμητέο Επενδυτή. Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΛΠΕ επίσης αποδέχθηκε την ανωτέρω προσφορά. Ο φάκελος του διαγωνισμού θα υποβληθεί στη συνέχεια στο Ελεγκτικό Συνέδριο για προσυμβατικό έλεγχο, τα δε συμβατικά κείμενα της συναλλαγής θα υπογραφούν μετά την έγκριση του Ελεγκτικού Συνεδρίου.